

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 3. po południu z wyjątkiem świąt i niedziel.
Numer pojedynczy kosztuje w miejscu 5 ct., pocztą 7 ct.
Biuro Redakcyi i Administracyi Ul. Czarneckiego 18.

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi rocznie 16 zł.; kwartalnie 4 zł., miesięcznie 1 zł. 35 ct.
W miejscu rocznie 12 zł., kwartalnie 3 zł., miesięcznie 1 zł.
Przewodnik naukowy i literacki, dodatek miesięczny do *Gazety Lwowskiej*, otrzymują cało i półroczni abonenci bezpłatnie, ćwierćroczni zaś i miesięczni za dopłatą, pierwsi 75 ct. drudzy 30 ct. — Przewodnik prenumerowany osobno kosztuje 4 zł.

Jednorazowe inseraty obliczają się po 7 ct., kilkorazowe po 6 ct. od miejsca jednego wiersza.
Listy należy frankować. Reklamacye otwarte wolne są od opłaty pocztowej.

Zaproszenie do przedpłaty.

W miejscu: za II. ćwierćrocze **zł. 3**
Za kwiecień i każdy następny miesiąc **1 zł.**
Pocztą: za II. ćwierćrocze **zł. 4**
Za kwiecień i każdy następny miesiąc **1 zł. 35 ct.**

Na Gazetę z „Przewodnikiem“

W miejscu: kwartalnie **3 zł. 75 ct.**
miesięcznie **1 zł. 30 ct.**
Pocztą: kwartalnie **4 zł. 75 ct.**
miesięcznie **1 zł. 65 ct.**

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

C. k. krajowa Rada szkolna zamianowała nauczyciela tymczasowego w Tyszkowcach Mikołaja Jaszczyńskiego rzeczywistym nauczycielem szkoły etatowej w Tyszkowcach; nauczyciela tymczasowego w Mnikowie Jana Kruczka, rzeczywistym nauczycielem szkoły etatowej w Mnikowie; tymczasowego nauczyciela szkoły etatowej w Cieszanowie Jakóba Petryszaka rzeczywistym nauczycielem tejże szkoły; i nauczyciela szkoły w Siedliskach Stanisława Kochańskiego rzeczywistym nauczycielem szkoły etatowej w Łużnej.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Lwow. dnia 24. marca

Dziś lub jutro wyjeżdża kilku węgierskich ministrów do Wiednia, gdzie w bieżącym tygodniu odbędzie się wielka konferencya ministeryalna. Nikt nawet nie usiłuje podsuwać tej wiadomości tajemniczych pobudek i celów, bo położenie polityczne jest całkiem spokojne.

KILKA RYSÓW Z ŻYCIA KASZTELANOWEJ KAMIŃSKIEJ

I.

Kasztelanowa Kamińska czeka dotąd na biografię; a ciekawe by to było studium pod każdym względem, zajmowała bowiem niepoślednie miejsce w ówczesnym społeczeństwie. Toż przecie ludzie drugiej połowy XVIII. stulecia, spisujący Rzeczypospolitą dzieje, nie zapomnieli o niej, zostawiając potomności dorywcze szkice, mające na względzie czy to dowcip, czy poświęcenie tej pani dla sprawy ojczyzny, a dla domu Potockich przedewszystkiem.

Wspominają o niej w swoich pamiętnikach Anonym (Cieszkowski), Chruszczewski i Kitowicz, który nazywa ją „wielką mędrością“. Z dzisiejszych prac zaznaczyć należy życiorys przez L. S. w *Tygodniku ilustrowanym* z r. 1862; całe dwa rozdziały poświęcił jej p. Kraszewski w *Staroście Bełski*; nie mało też o kasztelanowej szczegółów w *Kronice domowej Dzieduszyckich*; kilka dat w Kossakowskiego *Monografiach historyczno-genealogicznych*, u Bartoszewicza w dopełnieniach do *Historycznych Pamiętek Święcieg*; *Dziennik literacki* z 1867 roku zawiera anekdotyczne opowiadania o kasztelanowej, chociaż nie wszystkie tam umieszczono, n. p. o Niemcu żebraku, o dawaniu przez pychę i braniu przez pokorę i t. d.

Mamy pod ręką inne jeszcze źródła rosyjskie, nieznane polskim czytelnikom, i te właśnie zużytkować chcemy. Przyszły historyograf rodziny Potockich, będzie miał przynajmniej w jedno zebrane wskazówki, kiedy szukać materyałów do biografii tej pani. Co do nas, kilka tylko rysów rzucimy

Chwilowo tylko zmieniła się w Węgrzech opinia na korzyść izby magnatów. Gdy br. Vay w serdecznych wyrazach podniósł niedawno dokonaną koalicję stronnictw, zdawało się, że obie izby sejmu węgierskiego żyć będą w harmonii jak do niedawna. Odmienne oświadczenia dwóch innych członków izby wyższej hrabiów Zichy i Cziráky zatarły dobre wrażenie słów br. Vaya i wywołały świeże rekryminacye. Ozwały się znowu głosy za rychłą i stanowczą reorganizacyą izby magnatów, głosy tak energiczne i dobitne, jak gdyby z zaniedbania tej zmiany wyniknąć mogło wielkie niebezpieczeństwo. Jeżeliby obie izby sejmu węgierskiego zapomniały się do tego stopnia, że przeniosłyby wzajemne wyrządzenie sobie przykrości nad dobro ojczyzny, to istotnie dzisiejszy skład izby magnatów mógłby wywołać skutki fatalne. System dwuizbowy nie rzadko wywołuje pewną sprzeczność w dążnościach obu ciał ustawodawczych, nieraz nawet sprzeczność ta przenosi się na pole zasadniczych kwestyj, ale zazwyczaj konstytucya dostarcza rządowi środków do wyrównania nieporozumień. W najgorszym razie zasilenie izby nowymi członkami czyli tak zwany *Pairsschub* wystarcza na uchylenie niezgodności. Ale w Węgrzech organizacya izby magnatów jest zupełnie niepodobną do organizacyi izb wyższych w innych państwach konstytucyjnych, bo opiera się głównie na przywileju uniemożliwiającym doraźną zmianę stosunku głosów za pomocą praktykowanych gdzie indziej środków. Że dotąd z takiego składu rzeczy nie wywiązało się niebezpieczne starcie pomiędzy obu ciałami ustawodawczymi, zawdzięczać należy wysokiemu poczuciu patriotycznych obowiązków, które ochraniało izbę deputowanych od prowokacyi, a izbę magnatów od wyzyskiwania wyjątkowego stanowiska. Mniemamy, że i nadal patriotyzm węgierski nie dopuściłby nigdy takiej ostateczności, ażeby izba magnatów z prostej niechęci ku izbie deputo-

wanych udaremniała wszelkie czynności ustawodawcze. Nie wynika ztąd jednakże wcale że przekształcenie izby magnatów jest zbyt niebezpiecznem. Tego nie twierdzi ani rząd węgierski ani nawet sami magnaci wyrozumieli. Ale do wielkiego pośpiechu niema powodu, bo w tej chwili czeka na załatwienie wiele innych nierównie pilniejszych spraw politycznych i ekonomicznych.

Jeden z berlińskich dzienników poświęcając zjazdowi monarchów Austrii, Węgier i Włoch artykuł wcale trafny i sympatyczny zrobił także tę uwagę, że zbliżenie się monarchii naszej do królestwa włoskiego jest dziełem dyplomacyi niemieckiej. Nie byłoby w tem nic upokarzającego ani dla Austrii ani dla Włoch, nie osłabiałoby to bynajmniej przyjaźni austriacko-włoskiej, ale w interesie prawdy powyższe twierdzenie musi być sprostowane. Zbliżenie się Włoch do monarchii austriacko-węgierskiej, jest w równym stopniu dziełem naturalnego prądu stosunków politycznych i pokojowego usposobienia obu monarchów. Włochy zapomniawszy o niedawnych walkach uznały całkiem słusznie, że nowe królestwo nie jest ani tak zorganizowane ani tak uposażone w siły, ażeby lekceważyć mogło przyjaźń sąsiednich mocarstw europejskich. Jeżeli w każdym państwie stosunki wewnętrzne w swoim rozwoju i ustaleniu zawisły pod niejednym względem od powszechnego stanu stosunków zagranicznych, to we Włoszech fakt ten występuje na jaw w sposób najsilniejszy. Nie braknie tam żywiołów niezadowolonych z dzisiejszego stanu rzeczy, czekających z tęsknotą na zmiany, gotowych do współudziału nawet w dziele przewrotu. Prąd unifikacyjny nie stracił we Włoszech swojej przewagi i nie pozwala tym żywiołom śmiało wystąpić z ukrytymi planami i życzeniami, ale nie wahałoby się one uczynić tego otwarcie, gdyby tylko z którejkolwiek strony młodemu królestwu zagrażał cios niebezpieczny. Wśród takich stosunków

Włochy nie mogły być obojętne na stosunki z mocarstwami zagranicznymi a zwłaszcza z Austrią, której przyjaźń ma dla niej wartość nieocenioną a wobec której dalsza nieufność i niechęć nie miałyby najmniejszej podstawy. Podróż króla Wiktora Emanuela do Wiednia w czasie wystawy powszechnej uczyniła zadość żywotnej potrzebie państwa a zarazem osobistym uczuciom. Życzliwość i uprzejmość, z jaką dostojny gość włoski powitany został na dworze cesarskim, rychłe oddanie wizyty i wybór Wenecyi na miejsce spotkania dokonały dzieła, które z równą radością przyjęto w Wiedniu i Rzymie. Prostując w ten sposób, powyższą uwagę dziennika berlińskiego chcieliśmy tem zaznaczyć, że przymierze austriacko-włoskie dokonane nie środkami dyplomatycznymi lecz naturalnym rozwojem wypadków politycznych, ma wszelkie warunki trwałości i stałości.

W krajach posiadających ustalone formy życia publicznego i dobrze zorganizowane instytucye, ferye parlamentarne bywają chwilą powszechnego wypoczynku dla umysłów biorących udział w sprawach publicznych. We Francyi działo się dotąd inaczej, nawet wprost przeciwnie, a tegoroczne ferye parlamentarne nie wróżą lepszego zwrotu. Dotąd zawsze w chwili, gdy w Wersalu zamykano ostatnie posiedzenie, padały w kraju hasła rozmaitych stronnictw, a kraj był wystawiony na rozmaite agitacye i wzburzenia namietności politycznych. Republikańskie urządzali bankiety, bonapartyści rozrzucaли fotografie młodego Napoleona, orleaniści snuli gestą choć niewidzialną sieć agitacyjną a legitymiści wycieczkami do Frohsdorfu manifestowali swoją nieugiętość i niczem nie osłabione nadzieje zwycięstwa. Wątpimy, ażeby w tym roku ferye parlamentarne nadały Francyi inną fizyognomję polityczną. Zajdzie może tylko ta zmiana, że bonapartyści śledzeni i denuncjowani na każdym kroku nie będą z taką jak dotąd

tutaj, szczególną zwracając uwagę na zażartę p. Kossakowskiej z Tadeuszem Dzieduszyckim — i jako następstwo tych zażartów, stosunki jej z Kreczetnikowem i ambasadą rosyjską w Warszawie.

Katarzyna córka Jerzego na Podhajcach Potockiego, starosty grabowieckiego i tłumackiego, i Konstancyi Podbereckiej Marszałkówny Upitskiej, przyszła na świat r. 1720. Rodzice jej nie majątni, za to skoli-gaceni z pierwszymi rodzinami, dziad bowiem Katarzyny Feliks Kazimierz, był kasztelanem krakowskim i hetmanem wielkim koronnym, a ojciec dał początek nowemu szczeptowi tego domu, znanemu pod nazwą *Linii Willanowskiej*, którego członkowie w końcu w. XVIII. i pierwszej ćwierci XIX. w. zasłynęli z nauki i poświęcenia.

Katarzyna w 22. roku życia wyszła za Stanisława Kossakowskiego, kasztelana Kamińskiego. Pan Siemiński przypisuje mu wielkie przymioty, Kraszewski nazywa go idiotą; co do powierzchowności obydwa się zgadzają, że wstręt obudzała powszechny, piękna jednak córka starosty grabowieckiego, spędziła z nim 19 lat w największej zgodzie. Kossakowski umarł 1761 r.; Kraszewski mylnie podaje datę jego zgonu o 7 lat wcześniej.

Kossakowska została wdową, dzieci nie miała, do śmierci nie zrzuciła żałoby. Wszyscy pisarze zgadzają się na jedno, że była moralnością nieposzlakowaną, a wobec rozpasania i rozpusty ówczesnej świeciła cnotą swoją, jak brylant najczystszej wody. Posiadała ogromne dobra w województwie Ruskim, Stanisławów, Bohorodczany, Łysiec, i w Podolskim Kurylowce, Kukawkę, Ozaryńce, Hałajkowce, Niszowce, Potoryłę, Olczydajów — słowem klucz Kuryłowicki liczący przeszło 4000 osadników.

Szczególną miłością otaczała Potockich, mianowicie Marijana kasztelana Lubaczowskiego i Franciszka Salezego Kijowskiego

województwo, owego królika Rusi. Pierwszy był rodzonym drugi stryjeczny; z tej to racji czynny udział brała w sprawie Szczęsnego z Komorowskimi, na Szczęsnego nawet wiele liczyła, ale po konfederacyi Targowickiej „wspominać przed nią nie było można imienia jego“... Dużo straciła pod względem majątkowym po upadku fortuny Prota Potockiego, wojewody Kijowskiego. W ostatnich chwilach całą swą miłość prze-lała na synowca, owego słynnego Ignacego Potockiego. Bartoszewicz tak ją maluje: „Pani niesłychanie dumna z rodu, niesłychanie dowcipna, plotkarka zawołana, a główna króla nieprzyjaciółka, która do wszystkich prawie intryg przeciwko niemu należała, i nie wiedząc o tem, stawała się w cudzych rękach narzędziem... Nie darowała królowi, nie darowała rządowi, pod którego przypadła panowanie wskutek zajęcia Galicyi. Miasto Stanisławów było jej własnością. Postać jej okazała, czoło wyniosłe, widać było na jej twarzy rozum, oczy żywe, płeć biała. Zupełną sprzeczność stanowiła z mężem, który był ułomny i karzeł, a za to czupurny i śmiały, charakteru prąwego. Kasztelanowa umarła dopiero w roku 1804, na apopleksyę, miała lat około 85.“

Portret bardzo trafny; na nim też porzostając przechodzimy teraz do szczegółów, mianowicie do sporu z p. Tadeuszem Dzieduszyckim, potrzebnych nam do wyjaśnienia dwuznacznego postępowania kasztelanowej w czasie konfederacyi Radomskiej.

Ze zgonem Augusta III., niepokoje opanowały Polskę; sejm konwokacyjny rozdarł się na dwoje, na partyę pragnącą reformy, reprezentowaną przez Czartoryskiego Augusta, do której należał i p. Dzieduszycki, i na stronnictwo republikańskie, starszalsze, dążące do utrzymania *statu quo*, a duszą jego była pani Kossakowska z liczną gromadą Potockich. Pierwsze stronnictwo podpisało konfederacyę generalną, dru-

gie nie tylko na nią się nie zgodziło, ale gotowało rekonfederacyę w powiatach sobie przychylnych.

Łatwo zrozumieć, że dwoje tych ludzi, t. j. regimentarz podolski i kasztelanowa Kamińska, znaleźli się w dwóch przeciwnych obozach; a znowu dziwnym zbiegiem okoliczności obie wojujące strony jak na Rusi tak na Podolu mieszkaly z sobą o miedzę. Okoliczności więc sprzyjały walce, która też nastąpiła niebawem.

Sejm konwokacyjny, ukończony 23go czerwca 1764 r., wyznaczył sejmiki relacyjne na 23go lipca tegoż roku. P. Dzieduszycki, jako poseł halicki miał na nim wystąpić, a wiedząc o usposobieniach p. Kossakowskiej, napisał do jej kuzyna Konarskiego, kasztelana Bieckiego, zaklinając go, by poskromił wichrzycielkę.

— Czyli się godzi spokojność publiczną w tej ziemi (halickiej) wzruszać — pisał rozżalony regimentarz — i dawać okazy tego, ażebyśmy i my nieprzyjaciela u siebie mieli.

Kasztelanowa odstrzeliła niegrzeczne pismem:

— Znasz mnie JWpan, że jestem bez wszelkiej aprehenzyi; proszę mnie nieprzyjacielem nie straszyć, ani ziemi halickiej, w której dawna ta jest i pamiętna przyjaźń dla krwi mojej i domu mojego. JWpan siedział w izbie poselskiej, na Jego było woli. Byli też poczciwi i kochający ojczyznę, że do niczego przeciwko prawu nie wchodzili, są i tu w Hali-czu manifesta oblatowane, w grodzie warszawskim przez senatorów, ministrów i posłów uczynione, wie świat czyni gwałtowne na sejmie, znają ci, co są pierwsi w ojczyźnie ludzie prawo, nie trzeba abyś JWpan tak dobrze o sobie trzymał, żeś najmędrszy... Na wolności szlacheckiej znam się i ja; explikacya JWpana, że jest wolność nienaruszona, w jakim sensie?... Wszak senato-

swobodą wyrażać swoje zdolności agitacyjne, ale zawsze ogół będzie wystawiony na rozmaite wpływy polityczne. Republikanie będą dalej pracować nad jednaniem dla swej sprawy zwolenników tam, gdzie ona dotąd jest obojętną albo nawet wstrętną. A trzeba przyznać, że mają w tej chwili więcej powodów niż kiedykolwiek. Kto nie śledził z bliska każdego kroku Gambetty za kulisami wersalskiego parlamentu, kto nie umiał odgadywać subtelnych kombinacji i układów pomiędzy stronnictwami parlamentarnymi, temu postępowanie republikanów w ostatnich czasach wydać się może zagadkowym. Jeżeli z nieznaną siłą tych wszystkich stosunków łączy się jeszcze namiętność polityczna, co we Francji jest zjawiskiem powszednim, to łatwo Gambetta i jego zwolennicy popaść mogą w podejrzenie, że dopuścili się formalnego odstępstwa. Inaczej zapewne wyzyskają ferye parlamentarne sprzymierzeńcy republikanów, orleaniści. Nie lubią oni bawić się w bankiety i inne hałaśliwe demonstracje, bo do tego potrzebna jest pewna sympatya ogółu a tego właśnie nie posiadają. Zresztą na cóż mają się posługiwać takimi dość wątpliwymi środkami, skoro użyć mogą innych, które wiodą do celu prędzej i bez żadnego hałasu. Orleaniści mają w gabinecie znaczną część głosów, zajęli kilka tek, więc mogą potężnie wpłynąć na ustrój wewnętrznej administracji. Republikanie nieustannie upominają się o oddalenie urzędników, którzy służyli drugiemu cesarstwu. Mają więc Orleaniści wyborną sposobność do uwzględnienia życzeń swoich sprzymierzeńców i potężnego fortywania własnych interesów za pomocą urzędników zupełnie im oddanych.

Przegląd polityczny.

Austria-Węgry. Dzienniki tryeńskie donoszą o programie pobytu Najj. Pana w Tryeście, Gorycy i Pola. W tej mierze pisze *Osservatore Triestino*: „Według informacji zasięgniętych u źródła kompetentnego, program przyjęcia Najj. Pana w Tryeście jest następujący: Dnia 2. kwietnia: Przyjazd Najj. Pana o godzinie 9. zrana. Na dworcu powitają Najj. Pana naczelnicy wszystkich władz wojskowych i cywilnych tudzież reprezentacja gminna; odjazd do zabudowania Namiestnictwa; o godzinie 10. zrana audyencya dla duchowieństwa, władz wojskowych i cywilnych, konsulów zagranicznych, reprezentacji gminnej, Izby handlo-

wej, korporacji i deputacji; następnie audyencya prywatne, poczem zwiedzi Najj. Pan muzeum Revoltella. Wieczorem uda się Najj. Pan prawdopodobnie do teatru miejskiego.

D. 3. kwietnia: O godzinie 7. zrana przegląd wojska, następnie wycieczka do portu; powrót morzem. O godzinie 12. w południe uroczyste odsłonięcie pomnika dla Cesarza Maksymiliana na *Piazza Guiseppina*. Po tej uroczystości zrobi Najj. Pan wycieczkę morzem z Molo S. Carlo do arsenału austriacko-węgierskiego Lloyd'a, Navale adriatico i S. Rocco a z tamąd powróci do Molo S. Carlo. Wieczorem będzie Najj. Pan prawdopodobnie na przedstawieniu w teatrze „*Armonia*.”

D. 4. kwietnia: Wyjazd z Tryestu do Gorycy o godz. 7. z rana. Powitanie Najj. Pana nastąpi w zabudowaniu starostwa; po udzieleniu posłuchania nastąpi przegląd wojska, a względnie zwiedzenie fabryki papieru i zakładu głucho-niemych.

D. 8. kwietnia udzielać będzie Najj. Pan posłuchania w Pola a mianowicie przyjmie deputację sejmu Istrijskiego. W powrocie z Dalmacji zwiedzi Najj. Pan wyspę Veglia.

— Z Gorycy donoszą, że tamtejsza reprezentacja gminna postanowiła wybrać specjalną komisję dla programu przyjęcia Najj. Pana. Komisja ta przedłożyła już następujące wnioski: Upiększenie chorągiewami całego „Corso Francesco Guiseppa”, wystawienie łuku tryumfalnego przy wjeździe do miasta, przedstawienie w teatrze bogato przystrojonym i oświetlonym, illuminacya całego miasta.

— „W Wenecji — pisze *Adria* — wspólzawodniczy dwór, rząd i reprezentacja gminna w przygotowaniach do świetnego przyjęcia Najdostojniejszego gościa. Król Wiktor Emanuel skrócił swój pobyt w Neapolu i powrócił do Rzymu, ażeby naradzić się z ministrami i reprezentantami Wenecji co do programu przyjęcia. Prefekt pałacu i najwyższy mistrz ceremonii Conte Panivera di Neglio przybył już do Wenecji celem stosownego urzędowania pałacu królewskiego, z którego w r. 1870 przewieziono wiele mebli do Rzymu do pałacu na Kwirynale. Głoszą, że spotkanie się obu Monarchów nastąpi na stacyi kolejowej w Mestre, z kąd wspólnie udadzą się do Wenecji.”

— „Zarząd dworu królewskiego — pisze dziennik rzymski *Diritto* — poczynił już obszernie przygotowania celem świetnego przyjęcia Najjaśniejszego gościa. Senatorowie deputowani i mnóstwo osób prywatnych zwiędzi przy tej sposobności Wenecję.”

— Austriacki poseł przy dworze włoskim hr. Wimpffen wyjedzie w ostatnich dniach marca do Wenecji celem powitania Najj. Pana na granicy Włoch.

Niemcy. (Z sejmu pruskiego). Na piątkowym posiedzeniu prowadzono dalej i ukończono drugie obrady nad ustawą o odjęciu dotacji duchowieństwu katolickiemu w Prusiech. Paragraf 3. postanawia, że w archidiecezjach gnieźnieńskiej i poznańskiej i w diecezjach paderbornskiej dalsza wypłata wstrzymanych subwenyji nastąpi, skoro ustanowiony zostanie w sposób legalny zarządca biskupstwa albowiem nowy biskup.

Dep. Richensperger wykazywał tu, podobnie jak przy dyskusji generalnej, że przedłożona ustawa zawiera w sobie naruszenie konstytucyi. Zarzucano naszemu stronnictwu, że podżega do buntu, ale przypuściwszy nawet, że to prawda, to art. 111. konstytucyi przepisuje środki, jakie w takim razie użyte być mogą. Przedłożona ustawa nie da się przeto żadną miarą usprawiedliwić.

Dep. Czarlinski ubolewa, że postanowienia § 3. przyjęte zostały do tej ustawy. Celem tego paragrafu jest oczywiście skonstatowanie usunięcia wspomnianych tamże biskupów. Wedle prawa kanonicznego jednak owe stolice biskupie nie są bynajmniej opróżnione. Mowca powołuje się w tym względzie na powagę profesora v. Schulte. Państwo nie zdoła nigdy wymusić zastąpienia biskupa innym. Paragraf ten jest nielogicznym; obraża on cały naród polski.

Przy głosowaniu przyjmuje Izba § 3. bsz zmiany, również §§. 4. i 5.

Przy §-ie 6. wywiązała się dłuższa dyskusja. Opiewa on: Wypłata wstrzymanych dotacji na rzecz uprawnionych, zostanie na powrót podjęta, skoro uprawniony zobowiąże się wobec rządu w sposób §-em 2. wskazany, słuchać ustaw państwa. Rząd jest nadto uprawnionym wypłacać pojedynczym uprawnionym wstrzymane dotacje, jeżeli czynem objawia zamiar słuchania ustaw państwowych. Gdyby zaś na nowo odmówili posłuszeństwa tym ustawom, zostaną wypłaty ze skarbu państwa napowrót wstrzymane.

Dep. Wehrenpfennig wniósł prośbę, aby zamiast słowa „czynem” użyto wyrażenia „zachowaniem się”. Komisarz rządowy obstaje przy brzmieniu przedłożenia, ponieważ jest ono ostrzejsze.

Dr. Aegidi. Paragraf 6. czyni zadość wymogom sprawiedliwości, zapobiega bowiem, by niewinni nie ucierpieli skutkiem tej ustawy. Lecz tendencya jego sięga dalej. Władza państwowa ofiaruje w nim opiekę swą tym duchownym, którzy słuchając ustaw, wejść w zatargi z przełożoną władzą duchowną. Paragraf ten przewiduje wypadek, że biskup stawia opór, podczas gdy podwładni mu księża chcą żyć w zgodzie z państwem. Jeszcze jedną ważną rzecz poruszyć tu wypada. W Izbie tej wspomniano nieraz o oporze biernym i twierdzono, że jest on chwalebnym i dozwolonym. Otóż opór bierny jest rzeczą sumienia, kto jednak zwywa do takiego oporu, kto go organizuje, ten przekracza jego granicę i przechodzi do

oporu czynnego. Otóż pokaże się teraz, czy biskupi trzymać się będą w zakresie oporu biernego, względem podwładnego sobie duchowieństwa. Jeżeli władzy swej używać będą na to, aby nakłaniać księży do oporu biernego, w takim razie opór ich przemieni się oczywiście w czynny.

Izba przyjmuje § 6. odrzucając prośbę Wehrenpfenniga. Następnie przyjmuje Izba paragraf dodatkowy Wehrenpfenniga, który podaliśmy przed kilku dniami.

Resztę paragrafów uchwalono bez zmiany w brzmieniu rządowego projektu.

Francya. Przed kilku dniami podaliśmy na tem miejscu list deputowanego prawicy Pradié, wzywający członków stronnictwa konserwatywnego, ażeby popierali dzisiejszy gabinet. Na list ten odpowiada obecnie w *Union* deputowany skrajnej prawicy, markiz Franchieu: „Nie wątpię o pańskich dobrych zamiarach, były one zdaniem mojem zawsze bardzo szlachetne; pozwolisz Pan jednak zrobić sobie uwagę, że zajmując się wyłącznie teraźniejszością, i nie troszcząc się o przyszłość, narażasz Pan Francję na nowe przesilenia, których końca trudno przewidzieć. Powiadasz Pan: „Oświadczenie p. Buffeta jest wołaniem o pomoc.” To prawda. Można by się połączyć, ażeby postawić rząd znów na czele konserwatystów. Życzę sobie wraz z Panem, ażeby nastąpiło nowe porozumienie z konserwatystami. Lecz warunki, pod którymi Pan życzyłbyś sobie tego, tworzą między mną a Panem przepaść, która niczem nie da się wyrównać.

„My monarchiści chrześcijańscy przyjmując jakąś zasadę, czynimy to otwarcie i uczciwie; to też jeżeli się mamy łączyć z ludźmi pokrewnego nam stronnictwa, możemy się łączyć tylko z takimi, których otwartość i uczciwość nie wzbudza w nas żadnego podejrzenia. Większość prawego centrum i umiarkowanej prawicy składa się bez wątpienia z mężów, którym to jedno tylko zarzucić można, że na oślep idą za niektórymi ze swoich przywódców. Gorąco pragnęlibyśmy porozumieć się z tymi mężami, których dążności nie różnią się w niczem tak dalece z zasadami, przez nas wyznawanymi; lecz stać się to może pod warunkiem, ażeby uwolnili się z pod wpływu pewnych osobistości, które poznaliśmy za nadto dobrze, ażebyśmy z niemi łączyć się mogli. Nie ulega żadnej wątpliwości, że oświadczenie p. Buffeta było wołaniem o pomoc w dzień po tryumfie, który przynosił wywano od 18 miesięcy. Jakież pobudki kierowały nimi przy dokonaniu tego nie-szczęsnego dzieła? Czy nie mogli oni nie przewidzieć?

„Na pytania te zdołasz Pan łatwo sobie odpowiedzieć, jeżeli przypomnisz sobie zajścia ostatnich czasów. Każdy wie, iż odrzucili oni króla i uznali go niemożliwym z powodu, że nie chciał być narzędziem ich

rów i postów wiele wyszło z izby, a przeciw obrada była i ułożenie.... Cóż to za explicacya, żeby w Haliczu było wolno mieć głos, a w Warszawie nie?... Żebyś tedy JWpan wiedział, że przez moją przeciwność przy mojej płci sarknąć muszę na ten gwałt, i z obligacji tych, którzy więcej rozumieją niż JWpan i ja, z tymi trzymam i trzymać będę. Szlachcie pieniędzy nie daję, ani zegarków, bom nie wzięła pozwolenia od JWpana, jak na przeszłych sejmach działał się. Wybacz mi JWpan, że w ziemi halickiej zadawniona przyjaźń domu mego, i nieganie memu siostrzeńcowi, że pod flintami nie sejmował. O wioski nie dbam, bo moi antecesorowie i krew wylewali za wolność i substancyj odstępowali, a przecie żyją i nie proszą o nic nikogo. Proszę tedy mi nie straszyć, żeby i mie żarty nie wzięły, co wyrażam i zostaje...*)

W lat kilka, jakże się okoliczności zmieniły! I pieniądze i zegarki szlachcie rozdawała kasztelanowa, kaptując ją gwałtownie — i to nie dla siebie. Ale nieuprzedzajmy wypadków. Wzmianka tu o siostrzeńcu dotyczy Józefa Makarego Potockiego, starosty czorszyńskiego, potem halickiego, który był synem Józefa kasztelana lwowskiego, ożenionego z Pelagią Potocką, rodzoną siostrą Katarzyny Kossakowskiej. Linia ta (tak zwana kasztelana lwowskiego) była ubogą bardzo, ciotka więc opiekowała się siedmiu siostrzeńcami, z których jeden tylko się więcej odznaczył — Piotr, starosta szczyrski, poseł do Stambułu z sejmu Wielkiego.

Naturalnie, że po tem wszystkim na sejmik relacyjny halicki zjechali tylko Potoccy i ich zwolennicy, pod wodzą pani kasztelanowej. A było ich sporo. Najpierw był Marian, rodzony brat Kossakowskiej, podówczas starosta grabowiecki, bo kasztelanem

lubaczowskim już nie był, ustępując ją Dydyńskiemu (1761 r.), dzieci nie miał, człowiek najlepszego serca, z każdym poufały, hulaka, „mina Ukrainca, czupryna wygolona, w polskim stroju, zawsze z lulką w gbie; odważny aż do zuchwalstwa, nieprzyjacieli wszelkich rozumował, nie był bogatym, ale gotów ostatnim zawsze dzielić się groszem, za to na rozkazy pani siostry w ogień skoczyć — zdało się dlań igraszką.”

Drugi Potocki na tym sejmiku występujący, słynny starosta Kaniowski, Mikołaj Bazyli, dziedzic Buczacza, Horodenki, Gołogór, sprytny do figlików junackich, ale do polityki wcale nie miał rozumu, i może ten raz jedyny występował czynnie choć niefortunnie. Dalej szedł Piotr Potocki starosta śniatyński, brat owej słynnej Anny, żony Franciszka Salezego Potockiego. Stracił on majątek naśladowując niezręcznie starostę kaniowskiego; ten się o tem dowiedziawszy miał zawołać: *I do duroty rozumu treba!* Zamykał ten szereg czynnych aktorów Antoni, starosta błoński, wojewódzki wołyński — także nie orzeł; mówimy o czynnych, bo w cieniu została kasztelanowa kamińska, jej stryjeczny królik Rusi, i Józef Mukary, który pod flintami nie chciał obradować.

Żaden z posłów sejmowych na sejmik halicki nie przybył, p. Kossakowska przeto z wielką łatwością dokonała swego: zawiązała konfederacya, na której czele postawiła swego brata Maryana.

Podpisano zaraz manifest przeciw konfederacyi warszawskiej i uchwalom sejmu konwokacyjnego, w końcu marszałek wezwał, by wszyscy zbrojno 8. sierpnia tegoż roku pod Stanisławowem wystąpili. Wystąpienie to atoli smutne miało następstwa. Pułkownik Zenger z grenadyrskim regimentem, jako wyobraźniel porządku, należący do partii Czartoryskich, stawił się także. Konfederacy haliccy jeszcze wcześniej napadli na

chorągiew komputową i namiestnika jej zabili, z dobrą więc miną szli dalej, grena-dyerowie jednak pomieścili im szki, więc za mury, do miasteczka, pod osłonę forteczki stanisławowskiej schronili się co prędzej.

Zenger wysłał jako parlamentarzysty dwóch oficerów, z propozycją by się poddali. Odpowiedzieli niebawem że są gotowi: i przystali rewers *neutralitatis servandae* na przyszłość, byle im pozwolono wolno z ludźmi z fortecy wyjść i do domów swoich dostać się. Zenger się nie zgodził, więc pan Franciszek Ksawery Branicki, wówczas macełki jeszcze człowieczek, bo tylko starosta halicki, wystąpił z pośrednictwem i namówił obłączonych do poddania się „na dyskrety”. Nie było rady — i na to przystali, bramy miasta otworzono, całe wojsko „dezarmowano”, a było tego niemało: chorągiew tatarska z 350 kozaków złożona, a należąca do starosty śniatyńskiego (Piotra), huzarów 80 wojewódzka wołyńskiego, 50 ludzi garnizonowych p. Kossakowskiej, nadto dział 31 żelaznych i 11 spizowych zabrano.

Trzej Potoccy, Marjan, Antoni i Piotr dostali się do niewoli, i dopiero 22. września zostali wypuszczeni z aresztu a „Imć. pani kasztelanowa Kamińska, należąca do tak pięknego komputu, tę akcyę ucieczką na Wołoszczyznę poprzedziła *). Dodamy od siebie, że towarzyszył jej w tem wygnaniu kilkunastotgodniowy Józef Makary, siostrzeniec, i Mikołaj Bazyli, starosta kaniowski, kłując się na wszystkie świętości, że już do żadnych politycznych „akcy” należeć czynnie nie będzie. Stało się więc co przepowiedział p. Dzieduszycki, wichrzyciele musieli się cofnąć, a po wstąpieniu na tron Stanisława Augusta, „poszli oni za przykładem innych i uczynili reces od manifestu swego i konfederacy halickiej.”

*) Kron. dom. 259. *Kurier polski*. 65.

Zemsta kasztelanowej nie osłabła, przeciwnie czekała właściwej chwili, by z nią wybuchnąć na nowo. W połowie 1766 roku miał znowu miejsce sejmik w Haliczu. Dzieduszycki, wówczas już cześnik wielki koronny (1765—1777), był jego marszałkiem. Obrano go posłem na sejm. Zwolennicy p. Kossakowskiej zaprotestowali przeciw temu, dowodząc, że czynią to dla ocalenia swobód, praw i przywilejów stanu szlacheckiego, gdyż p. cześnik w k., będąc marszałkiem sejmiku, sam podał się na posła na sejm. (Kronika l. c. 269.) Kasztelanowa także zaprotestowała, utrzymując, że Dzieduszycki nie może być posłem, zostając pod kondemnacją, jakiś z nim bowiem proces miała w Trybunale lubelskim, małej snąć wagi, bo się jego osnowy nawet dowiedzieć nie można.

Mimo to wszystko cześnik wybrany został, a nawet w Warszawie podany przez króla, jako kandydat do łaski marszałkowskiej. Łaski nie przyjął, sam się od tego wymówił. Kossakowska protestację swoją wniosła na posiedzenia sejmowe, ale i tutaj po sprawdzeniu dokumentów posłowie „pana cześnika na miejsce właściwe, między swych kolegów halickich zaprosili.” Tu jednak nie koniec sprawy; kasztelanowej nie szło pewnie o istotę procesu, a tylko o pogwałcenie prawa; wszystkie te kondemnacy, banicje tak dosadnie określone konstytucją, a tak misternie zastosowane do pognębienia Dzieduszyckiego w łeb brały! pan regimientarz podolski nie tylko z nich szydził, nie tylko lekceważył, ale służyły mu one niejako za szczebel do wzniesienia się, toć przecie król sam, w nagrodę tych kłopotów proponował go do łaski marszałkowskiej. Kasztelanowa nie widząc ratunku, parta żądzą zemsty, przerzuca się nagle do innego obozu.

*) Kronika domowa 257.

nienasyconej żądzy władzy; następcy żyron-dystów z r. 1792 postanowili pod jakąbądź formą utrzymać prowizoryum do czasu, w którym Bóg powoła do siebie hr. Chamborda, ażeby następnie swego pretendenta na tron powołać. Czy nie w tym celu umieszcili w ustawach konstytucyjnych klauzulę o rewizji konstytucji? Tym sposobem spodziewają się ci nie bardzo sumienni ludzie o-trzymać od republikanów to, czego hr. Cham-bord nie chciał im dozwolić. „Mamy władzę w rękę — mówią, imperialistów nie oba-wiamy się, gdyż potrzebują oni kilka lat czasu, ażeby mogli działać; znajdziemy już środek zastąpienia marszałka Mac-Mahona księciem Aumale i będziemy natenczas pa-nami przyszłości, gdyż wystarczy Bourbon na czele władzy, ażeby wszyscy rzucili się w nasze objęcia.“

Oto mój panie, program tych ludzi, chcą oni, ażebyśmy go popierali. Czy jest to możliwym, ażebyśmy my monarchiści z królem i katolicy z papieżem opuścili cho-rągiew, która dotychczas tak dumnie powie-dzia w naszych rękach? Stanowimy wpraw-dzie nieeliczną grupę, lecz grupę, która sil-niejszą jest od przypadkowych większości, bo grupę opartą na prawdzie, która w koń-cu zwycięża. Gdybyśmy się dali uwieść, nie zyskalibyśmy nic przez postępek. Czy mniemasz Pan, że rewolucja i zagranica cofną się przed ustępstwami, któreście Panowie poczynili? Czy mniemasz Pan, że ustawy z 25 lutego nie zmienią dawnego stanu? Czy mniemasz Pan, że przy nadchodzących wy-borach powszechnych zdołacie się utrzymać? Czy nie wiesz Pan, co się w około Pana i za granicą dzieje? Ach! z miłości ku Bogu i ojczyźnie zostawcie nas w spokoju; po-zwólcie nam, garście, pozostać wiernymi królowi na czas, gdy we Francji wszystko zacznie się walić.“

Włochy. Czytelnicy przypomną so-bie artykuł nasz pod napisem *La Capitale*, zawierający opis morderstwa popełnionego na Rafałie Sonzogno. Tajemnicza ta zbrodnia jest przedmiotem śledztwa sądowego, o któ-reu także mieliśmy już sposobność wspo-mnieć w Gazecie naszej. Korespondent rzym-ski *Gaz. warsz.* podaje obecnie ciekawe szcze-góły o toczącym się śledztwie, mianowicie zaś o domniemanym intelektualnym spraw-cy morderstwa, Lucianim. Oto co pisze ko-respondent:

„Śledztwo dotyczące się zamordowania Rafała Sonzogno, naczelnego redaktora dzien-nika *La Capitale*, prowadzone jest z naj-większą gorliwością, zrzecznością a oraz ta-jemnicą. Dzienniki tutejsze zachowują gro-bowe milczenie w tym przedmiocie, nie przesądając rezultatu publicznego procesu i wyroku sędziów. Nie będąc wcale zobowiązany do milczenia, jakie miejscowe wzglę-dy i narodowość włoska krajowcom naka-zują, mogę wam donieść, iż pokazało się już jasno, że młody Trastewerani Frezza, ów cieśla herkulesowej postawy, był pro-stym tylko wykonawcą zbrodni. Nie wy-rzekł on dotychczas ani słowa, nie otwo-rzył ust, pomimo że trzymamy jest w pod-ziemiu, bez światła i powietrza; ale za to wygadał się za niego inny siepacz, który otrzymał był tysiąc franków, aby Sonzogno zabić, a nie mając dość zuchwalstwa, użył do tego zamachu przyjaciela swego Frezzy, słynnego hultaja, odstępując mu połowę sumy. Tak tedy nieszczęśliwy Sonzogno za-mordowany został za 500 franków. Żona Frezzy, młodzianka i piękna Trasteweranka, prawdziwie starorzymskiego charakteru da-ła dowód. Zaniehdana i bita często przez męża, który miał różne kochanki, zanosila kilkakrotnie na niego skargę do władz, pro-sząc o separację i ocalenie siebie od mał-żeńskich gwałtów; ale skoro zbrodnia na-stąpiła i mąż uwięziony został, użyła wszel-kich sposobów, aby go uniewinnić. I tak np. wróciła do tychże władz odwołując wszystko, co dawniej przeciw mężowi wy-rzekła, przysięgając, że s kamała i była niegodziwą żoną, że Frezza przeciwnie jest najuczciwszym z ludzi i najlepszym z mę-zów, i ją zaklinać prokuratorem, aby ją także uwieźli razem z nim. Zresztą kobiety ciekawą w tym ponurym dramacie odgrywają rolę. Pokazało się, że sprawcą zbrodni był p. Luciani, niedawno kandydat do parla-mentu, członek złotej młodzieży rzymskiej, hultaj, gracz, ale niepospolitych zdolno-sci człowiek. Będąc z razu bez grosza, wstąpił jako współpracownik do redakcyi dziennika *la Capitale*, pisał paszkwile na wszystkich z dziwną żywością stylu i sza-tańską złością, a Sonzogno, rad z tak zda-tnego pomocnika, dzielił się z nim przez parę lat ogromnymi korzyściami swego bru-dnego, na wskroś zepsutego, ale najpopu-larniejszego we Włoszech dziennika. Zaro-biwszy znaczną kwotę, młody i przystojny Luciani począł się zalecać do również mło-dej i ślicznej żony przyjaciela swego, zwiódł ją i wywiózł do Medyolanu, gdzie przez czas jakiś razem mieszkali. Nieszczęśliwy

Sonzogno, zdradzony przez żonę i przyja-ciela, który mu wszystko zawdzięczał, po-czął z oburzeniem i zajądłością walczyć przeciw kandydaturze Lucianiego, gdy ten nagle wystąpił jako kandydat do parlamen-tu. Osobliwa ta ambicya natchniona mu by-ła przez panią Rattazzi z domu Bonaparte-Wyse, niegdyś księżnę Solms, która się sza-lenie w nim zakochała i po śmierci osta-tniego męża swego ex-mistra Rattazzego, (syna z nieprawego łoża Karola Alberta), przysięgła; Lucianiemu, że za niego wyj-dzie, byle tylko posłem był obrany. Tak tedy będąc jednocześnie kochankiem żony redaktora *la Capitale* i wnuczki Luciana Bo-napartego, Luciani opętany szaloną ambicyą, użył wszelkich środków, aby poślubić dru-gą przez spełnienie warunku *sine qua non*, jaki mu kładła: stał się trybunem najbrud-niejszego motłochu rzymskiego, otoczył się największymi birbantami, utworzył rodzaj tajnego towarzystwa rej wodzącego w okrę-gach wyborczych i rozsiewającego postrach, jednem słowem wziął sobie za wzór Katylinę. Pani Rattazzi na wszystko dawała pie-niądze, a niewyczerpany Paktol płynął z jej kieszeni w kieszeń kochanka, ile że autorka *Richville* i tylu innych romansów ma 150 tys. fr. rocznej intraty. Ponieważ jednak kandydatura Lucianiego nie powiodła się skutkiem oporu stawionego mu przez *Capitale*, więc nowy Katylina, zawiedziony w ma-rzeniach ambicyi, postanowił się zemścić na Sonzogno i pozbawić życia tego, którego już był pozbawił domowego szczęścia. Jed-nocześnie zbójcka szajka, na czele której stanął, miała zgładzić ze świata p. Arbibę, redaktora umiarkowanej *la Liberta*, i kilku innych znacznych publicystów, którzy walczyli bądź przeciw osobie Lucianiego, bądź prze-ciw zasadom międzynarodówki. Atoli na pa-rę dni przed zamordowaniem Sonzogno, Lu-ciani wyjechał do Turynu; ale głos publi-czny natychmiast go oskarżył o zbrodnię, a policja poczęła nad nim czuwać. W Turynie p. Bottero redaktor *Unita italiana*, któ-rej był korespondentem, powiedział mu: „Okropne o tobie obiegają pogłoski. Jeżeliś niewinien, wracaj natychmiast do Rzymu; jeżeli owszem popełniłeś zbrodnię, weź brzy-twę i natychmiast przetrnij sobie gardło.“ — Luciani odpowiedział: „Wracam do Rzymu.“

Pomimo zuchwalstwa i bezczelności, jakiej dawał tu dowody, kwestura złapawszy siepacza, który otrzymał był od Lucianiego bezpośredni mandat zabójstwa, nie wahała się już dłużej i aresztowała go w nocy. W wypadku tym dowiódł małoduszności ró-wnej zwykłej swej dumie i fanfaronstwu, albowiem wstąpił do szafy, w której mało się nie udusił: chrapanie, jakie policja usły-szała, wydało go; wyciągnięto go na pół nieżywego z pod białizny. Atoli wkrótce od-zyskał przytomność i zimną krew, i zawołał: „Tak jest, ukryłem się, bo chciałem oszczędzić rządowi hańby aresztowania spo-kojnego obywatela, kandydata do parlamen-tu i republikanina rzymskiego!“

Okuto go natychmiast w kajdany zam-knięto w podziemiach *Carceri Nuova*. Znale-ziono fabrykanta, który zrobił sławny szty-lec należący nie do nieboszczki Rady Dzie-sięciu, ale do tegoczesnej międzynarodów-ki, której znaki kabalistyczne nosi na so-bie. Odkryto też bank, w którym ks. Marya Bonaparte-Solms-Rattazzi składała pieni-ądze dla Lucianiego, gdyż sama, jak wiado-mo, mieszka dziś w Paryżu.“

Hiszpania. Obie strony wojujące zawarły niedawno konwencję w sprawie wymiany jeńców wojennych. Akt ten pod-pisany jest przez p. Monada de Azcarraga w zastępstwie karlistowskiego ministra woj-ny, z drugiej zaś strony przez Jovellara w imieniu madryckiego ministra wojny i pana Quesada, naczelnego wodza armii północnej. Umowa ta stawia rannych i jeńców pod o-piekę praw stron wojujących. Przytaczamy z niej najważniejsze postanowienia: „Wszy-scy jeńcy, z wyjątkiem tych, którzy obwi-nieni są o pospolite zbrodnie, nie mające żadnego związku ze stanem wojennym, ma-ją podlegać wymianie. Ranni, służba sani-tarna, lekarze i kapłani mają być wydawa-ni bez wymiany. Przeciw jeńcom nie mogą być użyte żadne środki ostateczności, chy-ba w razach wyjątkowych, albo za zgodą drugiej strony. Jeńcy mają być trzymani w miejscowościach, nie mających żadnego politycznego znaczenia, które winny być uwa-żane jako neutralne. Szpitalom i persona-lowi czerwonego krzyża genewskiego w ar-mii rządowej, zaś stowarzyszeniu *Caridad* w armii karlistowskiej zapewnioną być ma zupełna neutralność. Jeńcy karlistowscy na wyspie Kubie nie ulegają wymianie, ponie-waż obie strony zgadzają się na to, że „pa-tryotyzm i konieczność wymagają bezwarun-kowo, aby ten szlachetny klejnot dawnej monarchii za każdą cenę utrzymany został w posiadaniu Hiszpanii.“

— Przed kilku dniami podaliśmy za korespondentem *Vaterlandu* z Very wiado-

mość, że niejaki Jules Bernon, były redak-tor dziennika *Drapeau français*, a następnie korespondent kilku dzienników francuskich z Katalonii, schwytyany przez wojsko Alfon-sa został rozstrzelany. Wiadomość ta po-twierdza się w zupełności. Karliści wyparłszy Alfonsistów z pewnej miejscowości, zna-leźli tam ciało zamordowanego i pochowali je z wielkimi ceremoniami wojskowemi. Słychać że minister francuski ks. Decazes zażądał już wyjaśnienia w Madrycie.

— Podajemy dziś dokończenie rozprawy między jednym z redaktorów *Figara* a ge-nerałem Cabrera.

Dwa miesiące temu, gdy Don Al-fous bez trudności posiadł tron hiszpański, doznał Cabrera prawdziwej radości. Don Alfons jest Hiszpanem, królem chrześcijańskim i konstytucyjnym. Około niego mogło się wreszcie utworzyć wielkie konserwatywne stronnictwo, jakiego nigdy jeszcze Hiszpania nie miała, a bez którego przyszłość jej by-łaby bezsilną w walce z demagogią. Król Alfons mógł mniemać, że wstąpienie jego na tron położy kres wojnie domowej. Aby utworzyć drogę do przywrócenia pokoju, rozkazał w pierwszym miesiącu wstrzymać operacje wojenne. Don Carlos, który wie-dział o planach swego kuzyna, chciał prze-szkodzić ich powodzeniu. Utrzymywał on w swych proklamacyach, że armia nieprzyja-cielska jest zdeorganizowaną i ucieka przed jego wojskami. Zabronił pod surową karą wprowadzania dzienników francuskich z wy-jątkiem *Union i Univers*. Wszystkie listy musiały przechodzić przez jego główną kwa-terę. W ten sposób udało mu się utrzymać ducha w armii, podczas gdy wojska królews-kie coraz ciśniejszym kołem otaczały po-wstańców.

Przed 14 dniami, mówi dalej reporter *Figara* przybyła do Cabrery liczna deputa-cya mieszkańców z prowincji zajętych przez Karlistów. Deputacya ta tak przemówiła do Cabrery: „Nadeszła chwila, w której możesz pan dopełnić swych przyrzeczeń. Ratuj nas pan.“ „Wierny moim przyrzeczeniom, rzekł mi generał, nie chciałem jednak udać się do Hiszpanii, ani nawet do Bayonne, aby postępowania mego nie tłumaczono mylnie. Przybyłem do Paryża, który jest punktem środkowym między Londynem a Bayonną. Gdy powrócę do ojczyzny, a nie uczynię tego przed ukończeniem wojny domowej, przysięgam, że nie przyjmę żadnego pła-tnego urzędu.“

W Paryżu zajmował się generał osta-tnimi czasy drukiem znanej swej prokla-macyi do Karlistów i warunków, jakie od króla Alfonsa uzyskał dla nich. Dziennik *Univers* otrzymał jednak przez wiarołomstwo jednego z zatrudnionych w drukarni, origi-nał proklamacyi i ogłoszeniem przedwcze-snem tego dokumentu sparaliżował rzecz całą.“

KRONIKA.

— **P. Józef Gromnicki**, właściciel dóbr Laszkowa otrzymał pozwolenie przyjęcia i noszenia krzyża komandorskiego orderu Grobu Świętego.

— **Msza uroczysta** kompozycyi Ros-siniego, wykonana wczoraj w teatrze na rzecz funduszu emerytalnego orkiestry teatralnej, jest utworem wspaniałym, pełnym prostoty i pod-niosłości religijnej. Pod ostatnim względem szczytem tej kompozycyi nazwalibyśmy *Sanctus*, który to ustęp istotnie ma coś niebiańskiego w sobie. Wykonanie w stosunku do zadania i środ-ków jakimi rozporządzano było gładkie, jak-kolwiek tak chóry amatorskie jak i orkiestra słabo były obsadzone. Z partyj solowych wystąpiły najwydatniej sopran (pani W. i panna W.) i tenor (p. Zakrzewski). Prześlicznie wy-pało *Pracudum*, part organowy solo wyko-nany przez p. Jareckiego. W *Ofertoryum* Gou-noda, które stanowiło wkładkę, oprócz głosu so-pranowego (panna W.) odznaczyły się skrzypce (p. Bruckmann). Kapelmistrzowi opery, p. Szi-rerowi należy się wdzięczność za obznajmienie nas z arcydziełem muzyki religijnej, jakim jest ta *Messe Solenne*.

— **Ruski teatr narodowy.** We czwartek dnia 26go marca *Zubud'ko* komedia w dwóch aktach Karatygina, zakończył: Obrazek dramatyczny ze śpiewami w 1ym akcie *Chłopi Arystokraci* z polskiego przerobił T. O. Le-wicki.

— **Na fundusz zakupu** Unii lu-belskiej Matejki wpłynęło dotąd na ręce komi-tetu lwowskiego ogółem 9.171 złr.

* **Uszkodzenie.** Piotr Szarak, woźnica od Josia Menkesa, właściciela cegielni, jadąc wczoraj szybko i nieostrożnie gościńcem za ro-gatką Łyczakowską, stracił dyszlem ze sani-chłopskich jadącego na nich murarza Ludwika Dębickiego, który wpadł pod koła wozu i praw-dopodobnie lewą nogę sobie złamał. Murarza odniesiono do domu, woźnicę zaś zaprowadzono do policyi.

* **Nocny przemysł.** Tej nocy około godziny 12. spostrzegł Eliasz Maliszewski, zwrotniczy na dworcu Karola Ludwika, jak dwóch nieznajomych mężczyzn czolgając się na brzuchu zakradało się do wagonów ciężarowych. Jednego z nich wyrobnika Jana Czyżyka udało się dozorem przytrzymać, drugi zaś umknął. Na obu tych pada podejrzenie, iż przed tygodniem w podobny sposób dostali się do wagonów, zkad jedną skrzynię wyjęli i niedaleko dworca rozbili; znalazłszy jednak w skrzyni niepotrze-bny dla nich dynamit, pozostawili takową na miejscu.

— **Wydział Towarzystwa Tatrzań-skiego**, jak donosi *Czas*, wystosował ostatnie-mi czasy pismo do węgierskiego Towarzystwa karpackiego, ażeby wystarało się u tamtejszych władz o ustawę ochraniającą od zagłady rzad-kie już dziś zwierzęta halskie, jak kozice i świstaki. U nas jak wiadomo, ustawa taka od kilku lat obowiązuje. — Ministerstwo han-dlu oświadczyło było gotowość poniesienia ko-sztów utrzymania nauczyciela snycerstwa, któ-ryby wyuczył Podhalan tej sztuki, żądało tylko ażeby Podhalanie dali mieszkanie i opał. To o-statnie zobowiązanie wziął na siebie dwór Za-kopański a odnośne oświadczenie uczynione przez p. Fingera, pełnomocnika p. Eichhorna i delegata Towarzystwa Tatrzańskiego odeszło już do Namiestnictwa.

— **Sekretarz kolei Arcyksięcia Albrechta**, Kazimierz Koller, dnia 20go b.m. podczas posiedzenia Rady zawiadowczej tejże kolei w Wiedniu wyszedłszy ze sali obrad do sąsiedniego pokoju, strzelił do siebie z rewolweru w zamiarze samobójczym i ciężko się zranił. Koller, który liczy lat 29, jest rodem z Gali-cyi. Nie wiadomo dotychczas, co go popchnę-ło do tego rozpaczliwego czynu.

— **Z wyrazu** nie powrócił jeszcze bo-ciany, pomimo że święty Józef przed tygodniem już rozpoczął kalendarzową wiosnę; nie spieszo-im do północnej ojczyzny, której tak trudno w tym roku otrząść się z więzów zimy! Jaskó-łeczka, która latem gnieździła się pod naszym dachem, może właśnie dopiero uczuwa znów tęsknotę za nami ocknąwszy się pod strzechą trócinowej chaty murzyna Senegambii. Nie wszystkie jednak ptaszęta, które żegnały nas w jesieni, powitają nas znów o wiosnie. Fale oceanów pochłonięły te z nich, co zanadto ufaly swym wężym skrzydełkom, jeśli w porę jeszcze nie dał im na bezbrzeżnym wód przestworzu spoczynku statek jaki lub skała samotna. Mimo niebezpieczeństw jednak, połączonych z wędrów-ką do południowych krajów i z powrotem, ptaki nasze z największą radością powracają o wio-snie do swych gniazdek północnych. Zdarzało się, że tażsama para jaskółek przez osmaście lat bez przerwy za powrotem z wyrazu zajmo-wała dawne swe gniazdko; rzadki zaiste przy-kład z jednej strony przywiązania do miejsca rodzinnego, a z drugiej wierności małżeńskiej! Co do samej wędrówki ptaków, to niezawodnie na wiele lat przedtem, nim Afryka stała się przedmiotem ciekawości badawczego umysłu ludzkiego, nim Herodot ziomkom swym opowia-dał o tej ziemi cudów natury, część ta kuli ziemskiej była dobrze już znaną ptakom Pół-nocy i Zachodu, które szukały tam schronienia w ostrą porę zimową. Afryka też jest jakby u-myślnie stworzoną na przytułisko dla wszelkiego rodzaju skrzydlatych stworzeń; klimat zarówno jak własności ziemi sprzyjają im tam w pełni. Jakoż nietylko europejskie ale i azjatyckie pta-ctwo, na zimę od niepamiętnych czasów wybiera się z wizytą do afrykańskich braci. W podró-żach trzymają się stada pewnych „utartych“ szlaków powietrznych, których znajomość znać przechodzi z generacyi na generację; starają się one jak najdłużej przelatywać nad łądem stałym, który każdej chwili dać im może odpo-czynek, a dotęgnąwszy morza oczekują na od-ludnych przylądkach pomyślnego wiatru do prze-prawy. Tej ostatniej nie odbywają wszystkie stada naraz i jednym rozpędem, lecz co słabsze wędrówce odpoczywają i w tej drodze jeszcze na wyspach, skałach lub okrętach, albo też na samej powierzchni morskiej. I tak n. p. prze-piórka, której skrzydełka urządzone są raczej do biegu niż do lotu, znużywszy się wnet, spu-szcza się na fale, które ją chwilę unoszą, po-czem gdy ptak trochę odpocznie, znów podla-tuje na czas jakiś i tym sposobem dostaje się aż na afrykańskie wybrzeża, co przy pomyśl-nym wietrze następuje w trzy dni po opuszcze-niu Europy. Ztamtąd już przez pustynie i ste-py przebiega całą Afrykę aż do przylądka Do-brej Nadziei i często udaje się jeszcze dalej na południe. Większa część ptaków wędrównych ze zdumiewającą łatwością przebywa morze Śródziemne. Pliszka n. p. leci dniem i nocą spoczywając zaledwie kilka minut. Dla większych ptaków wycieczka taka jest igraszką; w prze-ciągu najwięcej 36 godzin dościgają one wy-brzeży afrykańskich, w czem prześciga je jedna tylko jaskółka, odbywająca tę samą drogę we 12 godzinach. Dla drobnego ptactwa, o węższych skrzydełkach, jak już wspomnieliśmy, morze jest często grobem, gdyż za lada zmianą wiatru, a co gorsza w razie burzy, nie mogą przelamać przeciwności i wyczerpawszy siły tysiącami pa-dają w otchłanie fal. Dlatego to niejedno gnia-zdeczko opuszczone w jesieni, nie znalazł się, choć wiosna i lato znów minie...

GOSPODARSTWO I HANDEL

Przegląd handlowy.

Lwów dnia 23. Marca. 1875.

Oryginalne sprawozdanie Gazety Lwowskiej.

— W tygodniu ubiegłym mieliśmy nieco łagodniejsze powietrze, zwłaszcza w godzinach południowych, w których pod wpływem ciepła słonecznego tajały grube warstwy śniegu; wieczorami i w nocy były silne przymrozki. Ma to swoją dobrą stronę, albowiem nie potrzebujemy w tym roku obawiać się powodzi; śniegi znikną powoli. Stan dróg był zły w tygodniu przeszłym; drogi polne były nie do przebiecia. Daleko gorsze niż w Galicyi były drogi w Rosyi. Za przewóz jednego worka zboża z Husiatyna do Tarnopola płacono 1 zł. 40 cent.; od granicy rosyjskiej pod Radziwiłowem do Brodów 16 cent., a za przewóz jednego centnara ze Lwowa do Żółkwi płacono 25 centów. Kolej Karola Ludwika mianowała p. Józefa Kuttina w Złoczowie spedytorem kolejowym i poruczyła mu spedycję przesyłek pospiesznych i frachtów do Brzeżan po stałych cenach taryfowych, których nie wolno mu przekroczyć. Równocześnie objął p. Józef Kuttin obowiązek utrzymania od maja r. b. regularnego ruchu omnibusowego pomiędzy Złoczowem a Brzeżanami. — W stosunkach robotniczych nie zaszły żadne zmiany. Koleje żelazne będą wkrótce potrzebowały znaczniejszej liczby robotników do utrzymania porządku na swych liniach. Z niemieckich miast portowych nadchodzą ustawicznie zapytania co do transportu rosyjskich kolonistów; naprowadza to na domysł, że i w tym roku przejeżdżać będzie mnóstwo wychodźców z Rosyi. W taryfach galicyjskich dróg żelaznych mamy do zapisania, że weszła w życie nowa taryfa wyjątkowa dla transportów zboża, owoców strączkowych i produktów mącznych przy nadawaniu co najmniej 200 centnarów na jednym liście frachtowym. Taryfa ta rozciąga się na wszystkie przesyłki z Jass, Roman, Pascani, Botuszan, Suczawy, Czerniowiec, Sniatyna, Kołomyi, Stanisławowa, Halicza, Bursztyna, Chodorowa, Borynicz, Podwołoczysk, Tarnopola, Złoczowa, Brodów, Lwowa, Gródka, Mościsk, Przemyśla, Jarosławia i Rzeszowa do Szczecina. — W handlu towarowym zapanowało cokolwiek lepsze usposobienie; pomimo to nie ma stanowczego zwrotu ku lepszemu. — Z manufaktur i wiosennych towarów modnych nadeszło w ostatnich 8 dniach przez Kraków 1100 centnarów. Z uwagi na większe potrzeby miejscowe polepszył się cokolwiek obdyt towarów, zwłaszcza wiosennych. W handlu towarami galanteryjnymi panowała stagnacja. W handlu spirytusem polepszyła się sytuacja; płacono lepiej za towar z odstawa natychmiastową. Lepsze usposobienie dla towaru z odstawa natychmiastową należy przypisać utrudnionym dowozom. Za 80 trall. 41 miar płacono 11 zł. 75 cent. Wysłano: ze Lwowa 411, z Tarnopola 1123, z Stanisławowa 1336 centnarów. Konieczna była poszukiwana; popyt z zagranicy za tym artykułem był wcale ożywiony. Z Tarnopola wysłano 420 a ze Lwowa 261 centn. Ceny wynosiły stosownie do gatunku 36—48 zł. W handlu cukrem polepszyła się sytuacja na targach zagranicznych a w Galicyi zwiększył się obdyt. Z fabryk szlaskich i morawskich dowieziono w ostatnich 8 dniach 826 centnarów. Ceny wynosiły stosownie do gatunku 26¼ do 27½ zł. za centnar. W ciągu bieżącego tygodnia spodziewają się kupcy większego obdytu z powodu zbliżających się świąt — Z maki i produktów mącznych wysłano w tygodniu zeszłym z Brodów 2100, z Tarnopola 2310, ze Lwowa 2080, z Przemyśla 2972 centnarów. Pokrycie potrzeb z powodu zbliżających się świąt zdaje się być przyczyną zwiększonego obdytu maki. Przez Brody wprowadzono dla austriackich fabryk tytoniu 11.000 centnarów tytoniu rosyjskiego; dalsze przesyłki są zapowiedziane. — W handlu naftą panowało dobre usposobienie a wysyłki tego artykułu z miejsc produkcyjnych były wcale znaczne. Z Drohobycza i Borysławia wysłano w ostatnich 8 dniach 2100 centnarów oleju i 841 centnarów wosku ziemnego. Za 42—45 stopniowy oczyszczony olej ziemny płacono 11¼ do 11¾ zł. — Przebieg w handlu zbożowym był ograniczony w tygodniu przeszłym. Nie da się zaprzeczyć, że stagnacja w tym handlu wywołaną została przez targi zagraniczne na których puszczono w obieg alarmujące, jednak przedwczesne i bezpodstawne wieści, iż zasiewy ozime wyszły przesłaniznie z pod śniegu. Skoro konsumenci i młyny ponoszą szkody chociażby tylko przy najmniejszym zakupnie, a to z powodu ciągle zmieniających się cen i dopóki towar dziś zakupiony

traci już jutro na swej wartości, nie może być mowy o ożywionym i wszechstronnym rozwoju handlu. Skonstatowano obecnie, że wszystkie zakupy poczynione w ostatnich trzech miesiącach tak w Galicyi jako też w rosyjsko-galicyjskich miejscach pogranicznych, nie przyniosły odbiorcy albo wcale żadnych zysków, albo takie zyski, które nie opłacą nawet trudu. Taki sam stosunek zachodzi także co do naszych producentów; i oni ponieśli straty. Co do widoków na przyszłość są zdania podzielone. Jedni spodziewają się, że w maju polepszą się ceny; drudzy są wprost przeciwnego zdania. Naszem zdaniem niemożna w tej mierze wypowiedzieć słowa ostatniego, bo wszystko zawisło od rezultatu tegorocznych zbiorów. — W ogóle był handel zbożowy w tygodniu przeszłym nieco więcej ożywiony; przekonaliśmy się jednak, że ruch panował tylko w obrębie kraju; za granicę odeszło nie wiele zboża; wysyłki były skierowane tylko do Czech i górnego Szlaska. Co się tyczy szczegółów w handlu zbożowym, zapisać należy, że pszenica przy małym popycie miała niezły obdyt na cele konsumcyi miejscowej; odeszło także kilka transportów za granicę. Obdyt żyta był normalny; handel żytem nie przybrał większych rozmiarów. Jęczmień miał liche obdyt przy małym popycie; mniejsze pozycje odeszły do browarów. Owies miał obdyt do Czech i do górnego Szlaska; znaczniejsze partje owsa odeszły do Pragi. Z bydła rzeźnego dowiozła kolej Lwowsko-Czerniowiecka w ostatnich 8 dniach 113 sztuk wołów do dalszego transportu do Oświęcima i Wiednia, a mianowicie wywozła z Starego Siola 25, z Halicza 40 a z Sniatyna 48 sztuk wołów. Z obrębu kolei Karola Ludwika wywieziono ogółem 120 sztuk wołów, a mianowicie z Rzeszowa 90, z Tarnopola 50 a z Jarosławia 60 sztuk. Z Brodów wysłano 12 sztuk, ze Lwowa 4 i z Tarnopola 4 sztuki koni. Z trzody chlewnej wysłano z Stanisławowa 113, z Brodów 676, z Podwołoczysk 726, ze Lwowa 146, z Tarnopola 271, z Sądowej wiszni 111, z Przemyśla 319 sztuk. Przez Kraków wprowadzono do Galicyi w tygodniu ubiegłym 8700 centnarów węgla kamiennego. Ceny tego materiału opałowego są jeszcze ciągle liche tak w górno-szlaskich, jako też galicyjskich kopalniach; opał węglem kamiennym jest więc obecnie korzystny, bo ceny drzewa opałowego są wysokie. Centnar górnoszlaskiego węgla kamiennego kosztuje obecnie we Lwowie 87 centów; 10 centnarów węgla kamiennego odpowiada jednemu niższo-austriackiemu sążniami miękkiego drzewa opałowego a 13 centnarów jednemu niższo-austriackiemu sążniami twardego drzewa opałowego: wypływa więc ztąd, że we Lwowie daleko korzystniej opałać węglem kamiennym.

Na targach zamiejscowych ceny były następujące. Bochnia: pszenica 190 funt. 8 złr. 25 cent. do 8 złr. 50 cent., żyto 180 funt. 6 złr. 10 cent. do 6 złr. 25 cent., jęczmień 158 funt. 5 złr. 50 cent. do 5 złr. 75 cent., owies 112 funt. 4 złr. 20 cent. do 4 złr. 40 cent. Usposobienie spokojne. Ceny wszystkich rodzajów zboża spadały; wywóz był bardzo ograniczony przy lichym popycie.

Tarnów: pszenica 190 funt. 8 złr. 25 cent. do 8 złr. 50 cent., żyto 180 funt. 6 złr. 10 cent. do 6 złr. 30 cent., jęczmień 158 funt. 5 złr. 75 cent. do 6 złr. — cent., owies 112 funt. 4 złr. 10 cent. do 4 złr. 20 cent. Usposobienie mdłe. Tylko na cele konsumcyi miejscowej był większy popyt.

Dębica: pszenica 190 funt. 8 złr. — cent. do 8 złr. 25 cent., żyto 180 funt. 6 złr. 10 cent. do 6 złr. 25 cent., jęczmień 158 funt. 5 złr. 75 cent. do 5 złr. 90 cent., owies 112 funt. 4 złr. 10 cent. do 4 złr. 25 cent. Usposobienie liche. Przy małych dowozach i ograniczonym popycie panowała stagnacja w handlu zbożowym.

Rzeszów: pszenica 190 funt. 7 złr. 75 cent. do 8 złr. — cent., żyto 180 funt. 5 złr. 50 cent. do 6 złr. — cent., jęczmień 158 funt. 5 złr. 25 cent. do 5 złr. 50 cent., owies 112 funt. 3 złr. 60 cent. do 3 złr. 90 cent. Rzepak 150 funt. 10 złr. 25 cent. do 10 złr. 50 cent., Lnianka 180 funt. 10 złr. 50 cent. do 11 złr. 50 cent., Koniec 180 funt. 44 złr. 50 cent. do 54 złr. 50 cent. Wyka 180 funt. 8 złr. 25 cent. do 8 złr. 50 cent. Usposobienie wyczekujące.

Jarosław: pszenica 190 funt. 7 złr. 50 cent. do 8 złr. — cent., żyto 180 funt. 5 złr. 25 cent. do 5 złr. 50 cent., jęczmień 158 funt. 4 złr. 50 cent. do 5 złr. — cent., owies 112 funt. 3 złr. 20 cent. do 3 złr. 51 cent. Usposobienie ożywione. Dowozy zboża z Polski wzmogły się w skutek czego wzmógł się także wywóz za granicę; wywieziono przedewszystkiem groch, wykę i bób do Niemiec i Czech.

Przemyśl: pszenica 190 funt. 7 złr. 25 cent. do 8 złr. — cent., żyto 180 funt. 5 złr. 25 cent. do 5 złr. 50 cent., jęczmień

— Na cmentarzu wyszehradzkim w Pradze odkopano w ostatnich dniach przypadkowo w dość znacznej głębokości płytę kamienną a pod nią loch, do którego jednak dotąd nie zdołano się dostać. Dochowało się w ustach ludu prażskiego podanie, że za czasów wojen hussyjskich na cmentarzysku owem ukryto dwanaście naturalnych rozmiarów posągów Apostołów, ulanych ze srebra i posąg Zbawiciela ze złota, dla tego też z niecierpliwością oczekiwano w Pradze skutku dalszych poszukiwań w odkopanym starożytnym lochu.

— **Związki małżeńskie pomiędzy krewnymi.** W zeszłym tygodniu na posiedzeniu Towarzystwa statystycznego w Londynie głośny uczony Darwin miał odczyt o związkach małżeńskich pomiędzy bliższymi krewnymi. Nauka już dawno sprawdziła szkodliwość takich związków, prelegent zaś wykazał wynikające z nich złe skutki i przytoczył na poparcie swych twierdzeń data statystyczne. Między innemi wykazała statystyka, że połowa obłąkanych i idiotów znajdujących się na kuracji w odpowiednich zakładach angielskich i szkockich pochodzi z rodziców, którzy zawarli związki małżeńskie będąc sobie bliskimi krewnymi. Liczba tych nieszczęśliwych wynosi w Anglii i Wallii 4308 na 8170 obłąkanych, w Szkocyi zaś 514 na 1179.

— **Przysmak nielada.** Dwaj wyrobnicy w Wiedniu, Szebel i Hellreder, zwabili niedawno do swego mieszkania psa sąsiedzkiego, dużego kundysa, i zabili go, by sprawić sobie ze zwierzęcia tego pieczeń, która, jak sobie obiecywali, ma być bardzo smaczna. Już «psina» skwarzyła się nad ogniem, gdy właściciel zabitego psa dowiedziawszy się o tem co zaszło, zaniósł skargę do policyi, a ta uwięziła obu *gourmands* nim jeszcze swój przysmak spożyli.

— **Słynny opryszek węgierski** Rosa Szandor odsiadujący dożywotnie więzienie w twierdzy Szamos-Ujwar, na starość przynajmniej okazuje pewne poddanie się porządkowi i chęć pracy. Kazano mu sobie wybrać jakie rzemiosło dla zatrudnienia i groźny opryszek szyje teraz po całych dniach, znalazł się bowiem trochę z młodszych lat jeszcze na krawiectwie. Zachowanie się jego w więzieniu ma być zresztą pod każdym względem wzorowem; dotychczas przynajmniej nie dał dozorcom swym ani razu powodu do skargi. Regularnie uczęszcza do kościoła, a co charakterystyczne, nie znosi się wcale z współwięźniami swymi, pospolitymi złoczyńcami, uważając się za zbrodniarza niezwyčajnego.

Notatki literacko-artystyczne.

× **O sławnym rzeźbiarzu** Thorwaldsenie, o jego życiu i dziełach pojawiła się niedawno w drugim już wydaniu wyborne napisana książka Eugeniusza Plona p. t. *Thorwaldsen, sa vie et ses oeuvres*. Jak wiadomo Thorwaldsen kilka swych arcydzieł wykonał na zamówienia polskie, a mianowicie statwę Kopernika, odsłoniętą w Warszawie w r. 1830, pomnik dla Potockiego, znajdujący się w katedrze krakowskiej i statwę konną księcia Józefa Poniatowskiego. Ostatni pomnik wykonał Thorwaldsen na zamówienie osobnego komitetu, na którego czele stał hr. Mokronowski. Autor wspomnianej biografii przytacza kilka ciekawych szczegółów o tym pomniku. Zamówiono go jeszcze w r. 1817, ale artysta zwlekał bez końca, tak że w r. 1825 musiano go upominać w bardzo pochlebnym ale energicznym liście, z którego biograf przytacza wyjątki. *„En vous choisissant pour perpetuer la gloire de Copernic et de Poniatowski, c'est la nation entiere, qui vous a designe, comme l'artiste le plus celebre et le plus digne... Une ame aussi noble, aussi elevee, pourrait-elle être insensible à ce choix?...”* — pisało do niego, prosząc o przyspieszenie roboty. W dwa lata po tym liście pomnik był już gotowy a wysłany na Gdańsk przybył do Warszawy w r. 1829. Thorwaldsen zamierzał z początku przedstawić Poniatowskiego w stroju narodowym i uchwycić postać jego w chwili, kiedy rzuca się z koniem w rzekę, w której śmierć go czekała. Wykonał nawet ten pomysł w pierwszych modelach. Nie wiadomo z jakich przyczyn artysta odstąpił od pierwszego planu, i wykonał posąg zupełnie inaczej, dając księciu strój starożytny rzymski. Posąg ten wylany z brązu, nigdy nie został ustawionym. Jakież były jego losy?... Eugeniusz Plon nie podaje żadnych pewnych szczegółów, powtarza tylko wersje rozpowszechnione. Według jednych posąg ten przelano na działa, według innych ukryto go w arsenale Modlińskim, gdzie się miał znajdować jeszcze w r. 1842. Niemieckie pismo *Kunstblatt* donosiło w r. 1842, że posąg przewieziony został do Rosyi, i że tam go przetopiono, inne pismo, angielskie *Athenium* twierdziło w r. 1850, że książę Paszkiewicz kazał przerobić posąg na statwę św. Jerzego i ustawił go w dobrach swoich w Mohylewie.

— **W Akademii umiejętności** odbyło się dnia 17go b. m. posiedzenie komisji językowej. Przewodniczący dr. Skobel przedłożył pracę dr. Kopernickiego: «Spostrzeżenia nad mową górali Biegidzkich», do których dołączone

jest słowniczek prowincjonalizmów w tych stroinach używanych, następnie pracę dra Kosińskiego z Wadowic, obejmującą słownik prowincjonalizmów i wyrazów w mowie potocznej używanych w okolicach Krakowa, Bochni i Wadowic a nie umieszczonych w Lindem. Dr. Seredyński odczytał swoje sprawozdanie o pracy p. Petrowa: «Głosownia Dolno-Łużyckiego języka», przyznając jej wiele zalet naukowych, przez które rozprawa ta wnosi do naszej literatury rzeczy zupełnie nowe i w ogóle posuwa wiedzę filologiczną o języku Dolno-Łużyckim. Sprawozdanie dra Oettingera o rozprawie s. p. prof. Sucheckiego: «Wywód wyrazów: waszność, mospan, waść i t. d.» zakończyło to posiedzenie.

Dnia 20go marca odbyło się w Akademii Umiejętności posiedzenie Wydziału matematyczno-przyrodniczego pod przewodnictwem dyr. Dietla. Prezes Akademii dr. Majer przedstawił ważną dla naszych ziemian własnie w Paryżu drukiem ogłoszoną pracę Michała Girdwojnia *Anatomia pszczoły*, nadesłaną Akademii przez Autora. Jest to ta sama praca, którą jeszcze b. Towarzystwo nauk. krak. uznało za ściśle naukową i pierwszą w piśmiennictwie naszym; nie mając wszakże podówczas odpowiedniego funduszu na jej ogłoszenie, poleciło ją najprzychylniej Towarzystwu gosp. krak. Następnie dr. Godlewski odczytał rozprawę *O powstawaniu i znikaniu skrobi w gałeczkach zieleni*. Po odczytaniu, zawiązała się dyskusja nad tym przedmiotem, w której udział brali oprócz Autora dr. Czerniański, dr. Majer, dr. Biesiadecki i dr. Czerwiakowski. Nakoniec sekretarz Wydziału dr. Kuczyński odczytał nadesłany opis *baterji galwanicznej nowej konstrukcji* przez dra Karola Olszewskiego i na przyrzadzie objaśnił praktyczność i zalety tego nowego urządzenia.

Z IZBY SĄDOWEJ.

(Proces Kirchmajera).

(Ciąg dalszy.)

Cała sobota (d. 20. b. m.) zajęta była badaniem bilansu i rozbiorem dalszych pozycji stanu czynnego. Obżałowany starał się i tym razem przeprowadzić dowód, że stan czynny jego majątku w chwili układania umowy dysolucyjnej, przed otwarciem konkursu był o wiele wyższy niż to utrzymuje c. k. prokurator państwa. Stosownie do tego zapatrywania swego zbijał obwiniony zeznania świadka Józefa Łakocińskiego, który zeznał, że wartość drukarni *Czasu* w d. 21. lutego 1870 r. wynosiła tylko 15.000 złr. a zapasy papierów w tej drukarni 5.290 złr., i odwoływał się do zdania p. St. Mikuckiego, administratora drukarni *Czasu*, który zeznał, że wartość tej drukarni wynosiła 200.000 złr.

Następnie wszczęła się ożywiona rozprawa pomiędzy dr. Szlachetowskim zarządcą masy a obżałowanym co do poszczególnych pretensyj osób prywatnych.

Na wniosek prokuratora odczytano zeznania p. Wiktora Ofenheima b. generalnego dyrektora kolei Lwowsko-Czerniowieckiej celem sprawdzenia, kiedy i w jaki sposób traktował Kirchmajer z *Unionbankiem* co do zakupu Swozowic na rzecz tego banku.

P. Ofenheim zeznał, że p. Kirchmajer proponował mu wprawdzie sprzedaż Swozowic, że jednak świadek nie poczynił w tej mierze żadnych kroków, bo propozycja ta zdawała mu się nieodpowiednią.

Obżałowany przystąpił wreszcie do uwag co do swoich zbiorów i obrazów, sprzedawanych bardzo nieogłędnie i niżej rzeczywistej wartości. Obżałowany usiłuje dowieść, że zbiory jego były warte co najmniej 400.000 złr. a sprzedano je tylko za 71.000 złr. Twierdzenie obżałowanego jest poparte zeznaniami licznych świadków. Tak n. p. zeznał Samuel Weininger, handlujący starożytnościami w Wiedniu, że zbiory starożytności Kirchmajera warte były co najmniej 500.000 złr. Tenże sam Weininger przedłożył list p. Josefa z Londynu, który za zbiory Kirchmajera ofiarował 40.000 funtów szterlingów (400.000 złr.) Leopold Löw, jubiler nadworny w Wiedniu, zeznał, że przy licytacji postępowano sobie bardzo nieogłędnie i że przedmioty starożytności sprzedano niżej rzeczywistej wartości. Fryderyk Schwarz z Pesztu, ocenił wartość przedmiotów sztuki na 200.000 złr., toż samo potwierdził Karol Austerlitz i inni świadkowie, że wartość zbiorów Kirchmajera wynosiła przeszło 200.000 zł. a sprzedano je tylko za 71.000 złr.

Następnie odczytano zeznania kilku świadków, którzy poparli twierdzenie Kirchmajera, iż za sprzedaż swej firmy mógł dostać 200.000 złr. Kirchmajer tłumaczy tę okoliczność na swoją korzyść, gdyż nie traktowano by z nim o kupno firmy, gdyby nie uważano jej za niezadłużoną i wykazującą jeszcze nadwyżkę w stanie czynnym. Obwiniony zwrócił wreszcie uwagę że posiadał cztery posady verwaltungsratowskie, przynoszące mu rocznego dochodu około 40.000 złr., że przeto i tę kwotę należy wciągnąć do stanu czynnego.

(Ciąg dalszy nastąpi).

158 funt. 4 zlr. 75 cent. do 5 zlr. 10 cent., owies 112 funt. 4 zlr. 10 cent. do 4 zlr. 15 cent. Usposobienie spokojne; przy miernym odbycie i zaniedbanym popycie ze strony zagranicy był przebieg handlu bardzo spokojny.

Lwów: pszenica 190 funt. 7 zlr. — cent. do 7 zlr. 25 cent., żyto 180 funt. 5 zlr. 25 cent. do 5 zlr. 40 cent., jęczmień 158 funt. 4 zlr. 25 cent. do 4 zlr. 40 cent., owies 112 funt. 3 zlr. 60 cent. do 3 zlr. 70 cent. Usposobienie niezdecydowane.

Tarnopol: pszenica 190 funt. 6 zlr. 50 cent. do 7 zlr. 20 cent., żyto 180 funt. 4 zlr. 50 cent. do 5 zlr. 15 cent., jęczmień 158 funt. 3 zlr. 80 cent. do 4 zlr. 10 cent., owies 112 funt. 3 zlr. 10 cent. do 3 zlr. 40 cent., groch 180 funt. 8 zlr. 50 cent. do 9 zlr. 50 cent. rzepak 150 funt. 9 zlr. 25 cent. do 9 zlr. 75 cent. Hreczka 170 funt. 4 zlr. 80 cent. do 5 zlr. 20 cent. Usposobienie spokojne. Ceny polepszyły się cokolwiek; stagnacja panuje jeszcze ciągle; zakupna tylko na cele konsumpcyj; wywóz do Czech ograniczony.

Brody: pszenica 190 funt. 6 zlr. 50 cent. do 7 zlr. 25 cent., żyto 180 funt. 4 zlr. 50 cent. do 5 zlr. — cent., jęczmień 158 funt. 3 zlr. 80 cent. do 4 zlr. 40 cent., owies 112 funt. 3 zlr. — cent. do 3 zlr. 20 cent. Usposobienie spokojne. W zeszłym tygodniu przywieziono trochę więcej zboża z Rosyi, ale odbył się bardzo mały, z zagranicy nie było wcale żadnego popytu; z powodu zbliżających się świąt odjechali agenci zagraniczni.

Podwoleczyska: pszenica 190 funt. 6 zlr. 50 cent. do 6 zlr. 75 cent., żyto 180 funt. 4 zlr. 50 cent. do 4 zlr. 90 cent., jęczmień 158 funt. 3 zlr. 60 cent. do 4 zlr. 25 cent., owies 112 funt. 3 zlr. — cent. do 3 zlr. 25 cent. Usposobienie spokojne. Odbył się bardzo ograniczony, a komissanci i spekulanci zajęli stanowisko wyczekujące. Niektóre firmy, mające stosunki z zagranicą, są zdania, że po świątach polepszą się stosunki.

— **Sprawozdanie tygodniowe** lwowskiej izby handlowej i przemysłowej o cenach zboża i produktów zrealizowanych na placu lwowskim w ciągu tygodnia od 11. marca do 18. marca 1875.

Zboża. Pszenica czelna biała za 170 funt. zlr. 7— do 7-25, przednia żółta zlr. 6-75 do 6-85, średnia zlr. 6 do 6-60. Żyto przednie za 160 funt. zlr. 5-20 do 5-30, średnie zlr. 4-75 do 5— Jęczmień dla browarów za 140 funt. zlr. 4-80 do 5-20, opasowy zlr. 4-40 do 4-80. Owies za 100 funt. zlr. 3-50 do 3-60, Hreczka za 140 funt. zlr. — do —. Kukurudza za 170 funt. zlr. — do —. Proso za 180 funt. zlr. — do —. Zboża strączkowe. Groch kuchenny za 180 funt. zlr. 6-75 do 8-25, opasowy 180 funtów 6-25 do 6-75. Soczewica za 180 funt. zlr. — do —. Fasola biała za 180 funt. zlr. 8-75 do 9—, pstra za 180 funt. zlr. 6— do 6-25. Bób za 180 funt. zlr. — do —. Nasiona. Konieczna najprzedsniejsza za 180 funt. zlr. 48 do 50, średnia za 180 funt. 40— do 46—. Pośrednia za 180 funtów zlr. 20— do 38—. Anyż rosyjski — do —. Nasiona olejne. Rzepak zimowy za 150 funt. zlr. 9— do 9-25. Rzepak średni za 150 funt. zlr. 7 do 8—. Lnianka za 150 funt. zlr. 7— do 7-50. Nasionie lniane za 160 funt. zlr. — do —. Nasionie konopne za 120 funt. zlr. — do —. Chmiel za 100 funt. zlr. — do —. Konopie za 100 do —. Wehna za 100 funt. zlr. — do —. Potaż za 100 funt. zlr. — do —. Miód za 100 funt. zlr. — do —. Okowita 80 Tralles, 41 miar. gotowa zł. 11-50 do 11-60. Spirytus 80 Tralles 41 miar na maj-czerwiec 12-50 do 13—. na sierpień — do —, na maj-sierpień — do —.

— Dochód kolei Karola Ludwika.				
rok	1875	1874		
Dochody od 12. do 18. marca	zlr. ct.	zlr. ct.		
190.358 89	249.448 99			
Dochody od 1 stycznia do 11 marca	1,733.097 32	2,396.099 81		
Razem	1,923.456 21	2,645.548 80		

— **Spis osób**, które się złożeniem datków na rzecz ubogich od powinszowań noworocznych w roku 1875 uwolniły.

(Ciąg dalszy.)

Pp. Liptay 50 ct., Józefa Zajackowska 1 zł., Antoni Spiegel 30 ct., Anna Brykmer 30 ct., Feliks Legerzyński 50 ct., Jakób Wilkowiec 20 ct., Tekla Abl 50 ct., August Grabowski 3 zł., Wilhelm Klamut 50 ct., hr. Łączyńska 1 zł., A. Boczkowska 50 ct., Kasa zaliczkowa 1 zł., Stowarzyszenie oficyalistów 50 ct., Wojciech Barsik 2 zł., Wiktorja Czajkowska 20 ct., Izak Menkes 1 zł., Bertha Schrimpf 1 zł., Franciszek Momocki 1 zł., Marcin Prugar 1 zł., Rudolf Onyszkiewicz 1 zł., Franciszka Schmidt

50 ct., Apolinary Padowski 1 zł., Edward Kopecki 1 zł., K. M. 50 ct., Teresa Sermak 2 zł., Józefa Nagel 1 zł., Bertha Lang 1 zł., M. Hoffmann 1 zł., Anna Czyssar 1 zł., Łączyński 1 zł., J. Krzyżanowski 2 zł., Niezabitowski 1 zł., hr. Rusocki 1 zł., Grafi 1 zł., dr. Andrzej Fangor 1 zł., Wincenty Zaak 1 zł., Roman Duchowski 2 zł., Wiktor Świstarski 1 zł., hr. Dzieduszycka 1 zł., Łukasz Straszak 1 zł., Józef Pajczkowski 1 zł., Konwent OO. Bazylianów 2 zł., Antoni Łodyński 50 ct., Nr. d. 1753¹/₄ 1 zł., Tekla Węgrzynowicz 1 zł., Natan Mayer 50 cent.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

OSTATNIA POCZTA.

Najj. Pan udzielił d. 22. b. m. posłuchania marszałkowi krajowemu hr. Alfredowi Potockiemu.

35. posiedzenie Izby Panów odbyło się we wtorek d. 23. b. m.

Minister rolnictwa nadał w zastępstwie ministra handlu radcom rachunkowym przy departamencie rachunkowym dla poczt, Franciszkowi Sidorowiczowi i Maciejowi Patekowi, obdarzonym tytułem i charakterem wyższych radców rachunkowych — systemizowane posady wyższych radców rachunkowych a to pierwszemu w departamencie rachunkowym dla telegrafów, a drugiemu przy departamencie rachunkowym dla poczt w ministerstwie handlu.

Na posiedzeniu Izby Panów austriackiej Rady państwa w d. 23. b. m. oznajmił Prezydent, iż komissa do ustawy o podatku od budynków już się ukonstytuowała, poczem przyjęła izba wszystkie projekta ustaw na porządku dziennym będące, między temi o trybunale administracyjnym i kredytu dodatkowe. W końcu oświadczył prezydent, iż Rada państwa z polecenia Najj. Pana zostaje odroczone.

W Izbie wyższej sejmu węgierskiego uchwalono d. 22. b. m. nowelę wyborczą i przyjęto bez zmiany berneński traktat pocztowy, poczem odroczone posiedzenie do 7. kwietnia.

Izba niższa sejmu węgierskiego odroczyła swe posiedzenia do 1. kwietnia. Zagrzebski dziennik urzędowy z dnia 23. b. m. ogłasza mianowania wiceżupanów dla Kroatyi i Sławonii.

Wyższy inżynier przy kolei Lwowsko-Czerniowieckiej, p. Fryderyk Schmidt wzwany na świadka w procesie Offenheima, podał przy rozprawie głównej, że w śledztwie szczegółowym zeznał niekorzystnie dla Offenheima o jakości progów tylko dla tego, ponieważ otrzymał taki nakaz od swego przełożonego. W skutek tego wytoczył p. Schmidtowi dyrektor ruchu, Maksymilian Lauda, proces o obrazę honoru. D. 22. b. m. odbyła się przeto przed sądem powiatowym na Josephstadt w Wiedniu rozprawa główna. Oskarżyciel p. Lauda, przeprowadził dowód, że twierdzenie p. Schmidta było nieprawdziwe; p. Schmidta skazano więc za obrazę honoru na grzywnę w kwocie 50 zlr.

Według *Presse* z 23. b. m. kwestya bytu odrębności kolei Albrechta powinna zostać d. 24. b. m. rozstrzygnięta. Uгода z głównymi wierzycielami nie da się już przywieść do skutku. Rząd przyrzekł podwyższenie poręki ze skarbu państwa pod warunkami następującymi: Towarzystwo ma się ułożyć z wierzycielami w tym duchu, iż ci ostatni po koniec października 1875 nie przystąpią wcale do otwarcia konkursu ani też nie przedsięwzię żadnych kroków mogących podać w wątpliwość byt kolei; że kolei Albrechta ma dokonać przez ten czas połączenia się z inną jakąś sąsiednią koleją, w każdym zaś razie zgromadzenie ogólne ma udzielić Radzie zawiadowczej nieograniczone pełnomocnictwo do takiego zjednoczenia. W razie zjednoczenia się stawia rząd nadzieję podwyższenia rękoi według ilości mil w granicach maximum zastrzeżonego koncesyją.

Zajęcie między wielkim wezyrem a posłem austro-węgierskim hr. Zichy może być uważane, jako zagadzone. Od ostatniego posłuchania Zichego u Sultana, na którym poseł otrzymał zupełne zadosyćuczynienie, przyszło również do wyjaśnienia osobistych w rozmowie Zichego z wielkim wezyrem, w skutku zaś tej rozmowy doszły obie strony do porozumienia się w zasadzie. Rokowania w kwestyi zetknięcia się kolei tureckich z austriackimi idą swoim trybem.

W Wenecyi 22. marca odbyło się odsłonięcie pomnika Manina (niegdyś prezydenta Republiki). Rzeźbiarz Borro, który wykonał posąg, powitany był żywymi oklaskami. Miano kilka mów; miasto przystrojone w chorągwie a sklepy zamknięte.

Znaczną większość uchwałił sejm serbski, że kolej serbska ma być bezzwłocznie budowaną. Wniosek rozwinięcia usta-

wy drukowej w duchu liberalnym przyjęty został z dodatkiem, że rząd przedłoży natychmiast dotyczący projekt.

Cesarz niemiecki przyjmował 22. b. m. jako w 78 rocznicę swych urodzin życzenia familii, oraz wielu książąt niemieckich i obcych tudzież wyższych oficerów, wysłanych przez dwory zagraniczne.

Ks. Bismarck miał wczoraj wyjechać do dóbr swoich w Lauenburgu, skąd wrócić ma na swoje urodziny 1. kwietnia.

Wydalony z Fuldji ks. Helfrich, który potajemnie powrócił, został przy odprawianiu mszy św. aresztowany i odprowadzony do więzienia w Fuldzie.

MacMahon przeniosł się 20. b. m. z dworem swoim z Wersalu do pałacu na Champs Elysées w Paryżu, gdzie zamieszka aż do ponownego zebrania się Izby.

John Mitchell, słynny przywódca Fenian, wybrany niedawno przez miasto Tipperary w Irlandyi do parlamentu angielskiego, umarł 20. b. m.

Cabrera wydał pod dniem 11. b. m. nową proklamacyę, w której wyjaśnia swe zachowanie się i podnosi, że Don Carlos nie chciał na drodze pokojowej dobić się uznania kraju. Ponieważ korona spoczywa dziś na skroniach katolickiego monarchy, byłoby wielkim grzechem nie złożyć u stóp tronu wszelkich niezgod i zawiści bratnich.

TELEGRAMY GAZETY LWOWSKIEJ.

Wiedeń, 24. Marca. *Wiener Zeitung* zamieszcza cesarski patent, zwołujący sejm dalmatyński na 19. Maja.

Paryż, 24. Marca. Don Karlos odebrał Cabrerze wszystkie stopnie, odznaki i dostojęstwa i nakazał stawić go przed sąd wojenny w razie ujęcia.

Londyn, 24. Marca. W Izbie niższej oświadczył rząd, że nie zamierza odwołać z Madrytu angielskiego posła, który spełniał swoje powinności, ani też nie zamysła czuwać nad operacyami Karlistów u wybrzeży hiszpańskich. Co do planu zwołania konferencyi w kwestyi uprawnienia księstw Naddunajskich do zawierania samostojnych traktatów, to myśl ta była wprawdzie przedłożoną, ale nie była na serwo rozwiązana.

Stokholm, 24. Marca. Podróż króla do Berlina nastąpić ma z końcem Maja lub z początkiem Czerwca.

Odpowiedz. redaktor: **Władysław Kozłowski.**

Zwracamy uwagę naszych czytelników na umieszczony w dzisiejszym numerze inserat

Liebiga

„Extrakt kumysowy“.

Śmiertelność we Lwowie w r. 1874.

Zanim w drugim roczniku *Wiadomości statystycznych* o mieście Lwowie ogłoszonym będzie szczegółowe opracowanie śmiertelności w r. 1874 — miejskie biuro statystyczne podaje niniejszem do publicznej wiadomości ogólne cyfry, przedmiotu tego dotyczące.

W roku 1874 zmarło we Lwowie 3839 osób, więc o 444 osób mniej aniżeli w r. 1873, który z powodu epidemicznie panującej ospy w pierwszej połowie roku, a cholery w drugiej jego połowie, należał do najgorszych.

Jeżeli cyfrę zmarłych odniesiemy do cyfry ludności, na rok 1874 w przybliżeniu obliczonej (razem z garnizonem wojskowym 101.403) otrzymamy: 1 zmarły na 26.15 mieszkańców — czyli 38 zmarłych na tysiąc mieszkańców.

Stosunek płci między zmarłymi był prawie ten sam, co w r. 1873. Zmarło bowiem 2074 płeć męską, czyli 54.02% (w r. 1873. 53.05%) zaś 1765 płeć żeńską, czyli 45.98% (w r. 1873 46.95%).

Stosunek dzielnic różni się od r. 1873 o tyle, iż jest on korzystniejszym dla przedmieścia halickiego, które w r. 1873 ucierpiało wielo od ospy. — Zmarło w śródmieściu 360, w przedmieściu halickim 458, w przedmieściu 874, żółkiewskiem 690, łyżakowskim 303, w szpitalu głównym 750, w szpitalu Sióstr Miłosierdzia 235, w szpitalu wojskowym i inwalidów 106, w szpitalu izraelickim 163. Jeżeli obliczymy dzielnice same bez szpitali i odniesiemy uzyskane z tych cyfr procentowe do ogółu ludności każdej dzielnicy, okaże się stosunek najpomyślniejszy w śródmieściu, następnie w przedmieściu halickim i łyżakowskim, których udział w śmiertelności r. 1874 niższym jest od udziału w ludności całego miasta, — gorszym zaś jest ten stosunek w dzielnicy żółkiewskiej — a najgorszym w krakowskiej.

Między zmarłymi było według wieku: 916 dzieci do ukończonego 1-go roku życia, 688 do 5 lat, 2235 wyżej 5 lat; według wyznania 2-32 rz. kat. — 623 gr. kat. — 1009 izrael. — 75 innych wyznań;

według stanu cywilnego 2461 stanu wolnego, 908 małżonków, 470 wdów, wdowców i rozwiedzionych; według przynależności 3146 tutejszych, 693 obcych; według zatrudnienia: 782 wyrobników i sług, 167 rzemieślników, 163 ubogich i żebraków, 154 zawodów umysłowych, 112 wojskowych, 67 właścicieli dóbr i domów, 47 kupców, 41 rolników, — 124 osób zmarło w więzieniach — dzieci i kobiet bez zatrudnienia zmarło 2182, między niemi należących do rodzin wyrobników i sług 1165, rzemieślników 465, zawodów umysłowych 300, kupców 130, właścicieli dóbr i domów 43, rolników 40, wojskowych 86.

Z chorób przytaczamy najważniejsze: na gruźlicę zmarło 507 m., 360 ż., (22-58% ogólnej liczby zmarłych) na zapalenie przewodu oddechowego 210 m., 192 ż., (10-47%) na ospę 58 m., 60 ż., na zapalenie mózgu 77 m., 47 ż., na durzycę 64 m., 36 ż., na biegunkę 77 m., 57 ż., na rozedmę płuc 52 m., 31 ż., na puchlinę 35 m., 46. ż., na raka 26 m., 61 ż., na uwiad schyłkowy 62 m., 133 ż., z chorób dziecięcych: drgawki 129 m., 115 ż., brak sił żywotnych 85 m., 96 ż., płonica 52 m., 46 ż., odra 59 m., 62 ż., dławiec 51 m., 38 ż.

Wypadków śmierci gwałtownej było 53 m., 16 ż., w tem samobójstwa przez otrucie 2 m., 4 ż., brzez powieszenie się 9 m., 1 ż., przez strzał 8 m., przez utopienie się 1 m., przez skok 4 m. — Wypadków zabójstwa było 3 m., 2 ż., — innych wypadków śmierci gwałtownej 26 m., 9 ż.

Przyjechali do Lwowa.

dnia 23. Marca

Hotel Żorża.

Pp. R. hr. Rozwadowski, z Zakrzewca. — J. Kellermann, z Trznca. — D. Trzeciak, z Taurowa. — J. Trzeciak, z Rakowiec. — L. Rychlicki, z Bronicy.

Hotel Europejski.

Pp. G. Marmorosz, z Olesina. — A. Rodecki, z Krakowa.

Hotel Angielski.

Pp. H. Czajkowski, z Bóbrki. — A. Hulnicki, z Mycowa.

Hotel Krakowski.

P. J. Karcewski, z Piszczatynie.

Hotel Kuhna.

P. T. Eder, z Nowogostawu.

Odjechali ze Lwowa.

Pp. A. hr. Borkowski, do Krzywczyc. — S. Michałowski, do Bolestraszy. — Wł. hr. Romer, do Ociki. — G. Akseutowicz, do Pitryk. — M. Kazimierzowicz, do Rosy. — W. Prytyka, do Tuczne-go. — A. Terlecki, do Ciesiaczyna. — F. Sachaj-dakowski, do Złotnik. — K. Suchodolski, do Sosnowa. —

Spstrzeżenia meteorologiczne.

z dnia 24. Marca 1875.

Barometr 734-17 mm. Psychrometr suchy — 9-75°C Psychrometr wilgotny — 10-00°C. Prężność pary 1-98 mm. Wilgoć 93%. — Zachmurzenie 10. Wiatr SW3. Ozon 8. Opad w mm. z ostatnich 24. godz. Temperatura powietrza — 7-80R.

Pociągi kolejowe.

Odchodzą ze Lwowa.

Do Krakowa: rano o godzinie 5. min. 5 (pociąg czysto osobowy); po południu o godz. 5. min. 5 (pociąg mieszany); w nocy o godz. 11. min. 28 (pociąg pospieszny);
Do Podwoleczysk: (z głównego dworca): rano o godz. 6. min. 27 (pociąg pospieszny); w południe o godz. 12. min. — (pociąg mieszany); w nocy o godz. 11. min. — (pociąg mieszany)
Do Czerniowiec: rano o godz. 6. min. 50 (pociąg pospieszny); w południe o godz. 12. min. 50 (pociąg mieszany); w nocy o godz. 11. min. 48. (pociąg mieszany);
Do Stanisławowa (przez Stryj): rano o godz. 7. min. 22 (pociąg mieszany);
Do Podwoleczysk (z Podzamcza): w południe o godz. 12. min. 26 (pociąg mieszany); w nocy o godz. 11. min. 32 (pociąg mieszany).

W teatrze hr. Skarbka.

We Środę dnia 24. Marca 1875.

Pod artystycznym kierownictwem

BOLESŁAWA ŁADNOWSKIEGO

Pierwszy gościnny występ pani

KAROLINY CASSANOWA DE CEPEDA

Primaadonny opery „Della Scala“ w Medyolanie

HUGENOCI

Wielka opera w 5. aktach z francuskiego podług C. Scribego. Muzyka Giacomina Meyerbera.

Kapelmistrz pan **Sziner.**

O S O B Y :

Małgorzata Valois, hr. Nawarry	Pna. Kramer.
Hr. de St. Bris, guber. Louvru	P. Koaciewicz.
Walentina, jego córka	*
Raul de Nangis, szlach. protek.	P. Zakrzewski.
Marceli, jego służący	P. Borkowski.
Urban, paż	Pna. Schirer.
D. ma nadworna	Pna. Smarawska.
Hrabia de Nevers	P. Köhler.
Cossé	P. Mikulski.
Tavannes	P. Wojnowski.
Teru	P. Salamon.
De Retz	P. Rechen.
Meru	P. Bakowski.
Maurevert	P. Stauber.
Pierwszy	P. Gimpel.
Drugi	P. Brodowski.
Trzeci	P. Stauber.
Bouis rosé, żołnierz	P. Mikulski.
Stróż nocny	P. Zieliński.
Paż hr. Nevers	Pna. Leszczewska.

Katolicka i protestancka szlachta i żołnierze, damy dworu, stu encl, strażnicy, cyganie, paziowie hr. Nevers, paziowie królowej Valois, urzędnicy miejscy, włóścianie, lud.

* * * **Pani Karoliną Cassanowa de Cepeda.**

Obwieszczenie.

Niniejszem podaje się do powszechnej wiadomości w myśl §. 49. instrukcyi do ustawy wojskowej, plan podróży i czynności dotyczący uzupełnienia wojska w r. 1875 w Galicyi.

Nr. okręgu woj. sko uzupełniaj.	Ilość komisji asen- terunkowych rów- nocześnie ustanow.	Powiat dla którego pobór się odbędzie	dnie podróży w miesiącu		Dnie czynności w miesiącu				Miejsce poboru
			kwietniu	maju	k w i e t n i u		m a j u		
					1	8			
								7	
9	1	Stryj	14		15. 16. 17. 19. 20. 21. 22. 28. 29. 30.		St y j		
		Dolina	1.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13.		Dolina		
		Kałuż		3. 15.		4. 7. 8. 10. 11. 12. 13. 14	Kałuż		
	1	Żydaczów	1. 13.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12.		Żydaczów		
		Bóbrka	22.		14. 15. 16. 17. 19. 20. 21.		Bóbrka		
		Jaworów	1. 10.		2. 3. 5. 7. 8. 9.		Jaworów		
10	1	Cieszanów	20.		12. 13. 14. 15. 16. 17. 19.		Cieszanów		
		Jarosław	28	13	29. 30.	1. 3. 4. 5. 7. 8. 10. 11. 12.	Jarosław		
		Przemyśl	12.		13. 14. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22.		Przemyśl		
	1	Mościska	1.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10.		Mościska		
		Chrzanów	5. 15.		6. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14.		Chrzanów		
		Kraków miasto	22.		16. 17. 19. 20. 21.		Kraków miasto		
13	1	Wieliczka		6.	23. 24. 26. 27. 28. 29. 30.	1. 3. 4. 5.	Wieliczka		
		Kraków (powiat)	15.		6. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14.		Kraków (powiat)		
		Bochnia	29		16. 17. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27. 28.		Bochnia		
	1	Limanowa		12.	30.	1. 3. 4. 5. 7. 8. 10. 11.	Limanowa		
		Zbaraż	1. 13.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12.		Zbaraż		
		Tarnopol		4.	14. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22. 28. 29. 30.	1. 3.	Tarnopol		
15	1	Skałat		16.		5. 7. 8. 10. 11. 12. 13. 14. 15.	Skałat		
		Trembowla	31. mar. 10. k.		1. 2. 3. 5. 7. 8. 9.		Trembowla		
		Husiatyn	23.		12. 13. 14. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22.		Husiatyn		
	1	Borszczów		13.	29. 30.	1. 3. 4. 5. 7. 8. 10. 11. 12.	Borszczów		
		Nowy Sącz	21.		7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 19. 20.		Nowy Sącz		
		Nowy Targ	22.	2. 3.	23. 24. 26. 27. 28. 29. 30.	1.	Nowy Targ		
20	1	Grybów		4. 12.		5. 7. 8. 10. 11.	Grybów		
		Jasło	5. 6. 16.		7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15.		Jasło		
		Krosno		2.	17. 19. 20. 21. 22. 28. 29. 30.	1.	Krosno		
	1	Gorlice		14.		3. 4. 5. 7. 8. 10. 11. 12. 13.	Gorlice		
		Kołomyja			1. 2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 19. 20.		Kołomyja		
		Śniatyn	28.		29. 30.	1. 3. 4. 5. 7. 8. 10.	Śniatyn		
24	1	Kosów		11. 23.		12. 13. 14. 15. 18. 19. 20. 21. 22.	Kosów		
		Sokal	31. marca		1. 2. 3. 5. 7. 8. 9. 10.		Sokal		
		Rawa	11. 22		12. 13. 14. 15. 16. 17. 10. 20. 21.		Rawa		
30	1	Żółkiew		8.	28. 29. 30.	1. 3. 4. 5. 7.	Żółkiew		
		Lwów (powiat)			1. 2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13.		Lwów powiat		
		Lwów miasto			14. 15. 16. 17. 19. 20. 22. 28.		Lwów miasto		
40	1	Tarnobrzeg	5. 6.		7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15.		Tarnobrzeg		
		Kolbuszowa	16.		17. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27.		Kolbuszowa		
		Rzeszów	28.		29. 30.	1. 3. 4. 5. 7. 8. 10. 11. 12. 13.	Rzeszów		
	1	Nisko	5. 6. 16.		7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15.		Nisko		
		Łańcut	17.	8.	19. 20. 21. 22. 28. 29. 30.	1. 3. 4. 5. 7.	Łańcut		
		Brzozów	1.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10.		Brzozów		
45	1	Sanok	12.		13. 14. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22. 28.		Sanok		
		Lisko	1.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13.		Lisko		
		Bircza	14. 22.		15. 16. 17. 19. 20. 21.		Bircza		
55	1	Podhajce	1.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13.		Podhajce		
		Rohatyn	14.		15. 16. 17. 19. 20. 21. 22. 28. 29. 30.	1.	Rohatyn		
		Brzeżany		3.		4. 5. 7. 8. 10. 11. 12. 13. 14. 15.	Brzeżany		
	1	Buczacz	1.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17.		Buczacz		
		Czortków	19		20. 21. 22. 28. 29. 30.	1. 3. 4. 5.	Czortków		
		Zaleszczyki		7. 21.		8. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 18. 19. 20.	Zaleszczyki		
56	1	Myślenice	5.		6. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17.		Myślenice		
		Wadowice	18.		19. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27. 28. 29. 30.	1.	Wadowice		
		Żywiec	5.		6. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17.		Żywiec		
	1	Biała	18. 30.		19. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27. 28. 29.		Biała		
		Dąbrowa	5.		6. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14.		Dąbrowa		
		Mielec	15. 27.		16. 17. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 26.		Mielec		
57	1	Ropczyce		6.	28. 29. 30.	1. 3. 4. 5.	Ropczyce		
		Pilzno	5. 15.		6. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14.		Pilzno		
		Tarnów	28.		16. 17. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27.		Tarnów		
	1	Brzesko		12.	29. 30.	1. 3. 4. 5. 7. 8. 10. 11.	Brzesko		
		Stanisławów			1. 2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15.		Stanisławów		
		Bohorodczany	28.	11.	29. 30.	1. 3. 4. 5. 7. 8. 10.	Bohorodczany		
58	1	Nadwórna		23.		12. 13. 14. 15. 18. 19. 20. 21. 22.	Nadwórna		
		Horodenka	1.		2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15.		Horodenka		
		Tłumacz	16.	8.	17. 19. 20. 21. 22. 28. 29. 30.	1. 3. 4. 5. 7.	Tłumacz		
	1	Gródek	1. 10.		2. 3. 5. 7. 8. 9.		Gródek		
		Rudki			12. 13. 14. 15. 16. 17.		Rudki		
		Sambor	19.		20. 21. 22. 28. 29. 30.	1. 3. 4. 5.	Sambor		
77	1	Staremiasto	1. 9.		2. 3. 5. 7. 8.		Staremiasto		
		Turka	20.		10. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 19.		Turka		
		Drohobycz			21. 22. 28. 29. 30.	1. 3. 4. 5. 7.	Drohobycz		
80	1	Brody	31. mar. 23. k.		1. 2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22.		Brody		
		Kamionka	28.		29. 30.	1. 3. 4. 5. 7. 8. 10. 11.	Kamionka		
		Złoczów			1. 2. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16.		Złoczów		
	1	Przemyślany	28.		29. 30.	1. 3. 4. 5. 7.	Przemyślany		

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów dnia 14. marca 1875.

(877 3—3) **E d y k t.**

L. 2158. C. k. Sąd obwodowy w Tarnowie zawiadamia, iż Władysław Mieszkowski, wniósł pozew przeciw Piotrowi Strzeleckiemu, o ekstatulację prawa trzyletniej dzierżawy i pierwszeństwa do dzierżawy na dalsze trzy lata ze stanu biernego części dóbr Pstrągowa dolna „Lychowszczyzna” jakoteż o wyeliminowanie onegoż z tabeli płatniczej z dnia 31. Grudnia 1860. liczba 15.811, w skutek czego termin dni 90 do wniesienia obrony wyznaczono.

Gdy miejsce pobytu pozwanego nie jest wiadomem, przeto ustanowił tutejszy Sąd dla jego zastępstwa na koszt i niebezpieczeństwo jego, kuratorem adwokata Dr. Psarskiego, z substytucją adw. Dr. Tokarza i wzywa tegoż zapoznanego, aby albo sam obronę wniósł, albo kuratorowi potrzebnych dokumentów dostarczył, lub innego obrońcę obrał i o tem Sądowi doniósł, inaczej wynikające z tego złe skutki samby sobie przypisać musiał.

Tarnów dnia 18. Lutego 1875.

(908 3—3) **E d y k t.**

L. 876. C. k. Sąd powiatowy w Cieszanowie zawiadamia, że ksiądz Michał Miernicki emerytowany Narolski łaciński proboszcz zmarł w Podemsczyźnie dnia 6 Stycznia 1875. z pozostawieniem rozporządzenia ostatniej woli

Gdy tutejszemu Sądowi wiadomo nie jest, czyli i którym osobom prawo do jego spuścizny przysługuje, przeto wzywa się tych, którzyby z jakiegobądź tytułu do tej sukcesji pretensji rościć zamierzali, aby wykazując swe prawo sukcesji w przeciągu jednego roku licząc od dnia niżej wyszczególnionego w tutejszym Sądzie zgłosili się i wnieśli swą deklarację spadkową, w przeciwnym bowiem razie pertraktacja spadkowa, tylko z tymi, którzy udowodnią swe prawa sukcesji wnieśli deklarację spadkową, przeprowadzoną i spuścizna tylko tymże przynależąca zostanie, zaś nieobjęta część spadku, albo gdy nikt się nie zgłosi, cały spadek jako bezzwrotny przez skarb państwa ściągnięty zostanie.

Cieszanów dnia 1. Marca 1875.

(893 3—3) **E d y k t.**

L. 8287. C. k. Sąd powiatowy w Kętach podaje do wiadomości, iż w dniu 14. Czerwca 1875. o godzinie 10. rano przedsięwzięcie przymusową sprzedaż przez publiczną licytację połowy realności pod Nr. kons. 89 d. 105 n. w Kętach położonej, do Michała Głuska należącej, w celu zaspokojenia wierzytelności Antoniego Kwiecińskiego w ilości zł. 367 w. a. z pn. pod warunkami już rezolucją z dnia 29. Sierpnia 1874. l. 5541 ogłoszonemi z tą tylko odmianą, że na tym terminie rzezoną połowa realności za jakąkolwiek cenę nawet poniżej ceny szacunkowej sprzedana zostanie

Warunki licytacyjne, akt oszacowania i wyciąg hipoteczny przejrane być mogą w registraturze tutejszego Sądu.

Kęty, 28. Lutego 1875.

Doniesienia prywatne.

Galicyjski Zakład Ciemnych

we Lwowie.

Zamknięcie rachunków za rok 1874.

Przychód.

1) Odsetki od kapitałów hipotecznych zł. 23.115	1090-87
2) Odsetki od papierów majątku własnego zł. 18.050	920-48 1/2
3) Odsetki z fundacji ś. p. Maryi Jędrzejewiczówny: w gotowiznie . . . 2325-22 kupony od zł. 19.900 papierów . . . 1011-69	3336-91
4) Odsetki z fundacji Wgo Ludwika Skrzyńskiego od 3000 zł. w obligacjach indemnizacyjnych	141-74 1/2
5) Z fundacji ś. p. Sikorskich 1/3 części dóbr Bukowa i Trześniowa 1000 zł. i od oblig. indem. z tychże dóbr od 8000 zł. m. k. 378 zł.	1378-—
6) Czynsz roczny z domu pod liczbą 140 miasto, legowany przez ś. p. Ewę Boznańską . . . 1500-—	
7) Subwencja wys. Wydziału kraj. za jeden rok 2000 zł. Od JE. JW. Alfreda hr. Potockiego 52 zł. 50 ct. Od gminy miasta Lwowa w drzewie opałowem 88 zł. i w got. 510 zł.	2650-50
8) Z legatu ś. p. Zofii hrabiny Komorowskiej . . . 379-30	
9) W darach: od galic. kasy oszczędności zł. 100 od JW. Franciszki hr. Zosiowej 15 od pana Markusa Feibischa 25	140-—
10) Z opery „Halka” przedstawionej 13go Stycznia 1874 r.	654-43
11) Ze sprzedaży wyrobów chłopów i dziewcząt . . . 125-70	

12) Ze zwrotu kosztów od magistratu lwowskiego za taksy nadpłacone 8 zł 12 1/2 ct. Za reperacje domu najętego 450 zł.	458-12 1/2
13) Wylosowano jeden list zast. galic. Tow. kredytowego na 100 zł. Wylosowano jedną obligację indemnizacyjną na 8400 zł.	8500-—
Razem	21.276-06 1/2

Oprócz powyższego przychodu wpłynęło w darze od JO. Jerzego księcia Czartoryskiego dla chłopów i dziewcząt ociemniałych na święta Bożego Narodzenia 10 zł. i osobne 105 zł. na wkładki do kasy oszczędności.

Rozchód.

1) Pensye, płace i remuneracye nauczycieli, metra muzyki, rękodzielników, dozorców i sług	2450-10
2) Wikt dla 13 chłopów, 11 dziewcząt i 3 sług	3848-—
3) Odzież, obówie, bielizna, pościel	812-10
4) Opał i światło	296-81
5) Różne drobne wydatki w zakładzie	376-42
6) Dorobki wypłacone chłopom i dziewczętom, tudzież zaopatrzenie dla trzech chłopów, zakład opuszczających	155-19
7) Utrzymanie budynku zakładów.	276-96
8) Sprzęty inwentarskie	175-03
9) Taksy od legatów	1790-98 1/2
10) Wydatki obowiązkowe i administracyjne, tudzież stemple i porto	398-49
11) Wydatki z domu pod l. 140 miasto, podatki i t. d.	630-75
12) Asekuracja domu pod l. 75 4/4	18-19
13) Majątek własny: kupiono 9000 zł. w oblig. ind. (z których 8000 zł. dla fundacji Sikorskich)	
1000 zł. po 78-70	787-—
za kupony	14-44
8000 zł. po 84-25	6740-—
za kupony	34-65
	7576-09
600 zł. 50% list zastawny kredytowy po 85-16 2/3	511-—
kupony	4-72
Razem	19.320-83 1/2

Zebranie stanu kasy:

Od przychodu gotowizny jak wyżej	21276-06 1/2
Potrąciwszy rozchód, jak wyżej	19320-83 1/2
Pozostało gotowizny z dniem 31go Grudnia 1874	1955-23

Majątek własny Zakładu:

1) Nieruchomości: dom zakładowy i urządzenia jego, w szacunku 26099-09	
Sprzęty inwentarskie	1078-89
2) Legaty intabulowane	23115-—
3) Papiery wartościowe 5200 zł. m. k. i 12850 zł. w a., podług kursu z dnia 31go Grudnia 1874	14322-47
4) Fundacja ś. p. Sikorskich: 1/3 części dóbr Bukowa 15000 i 8000 zł. w oblig. indem. podług kursu, jak wyżej	6720
5) Fundacja ś. p. Ewy Boznańskiej wartości real. pod Nr. 150 miasto	8000-—
6) Fundacja ś. p. Maryi Jędrzejewiczowej: Papiery różne 19900 zł. wartości podług kursu j. w.	13433-95
7) Fundacja Wgo Ludw. Skrzyńskiego 3000 zł. w oblig. indem. w kursie jak wyżej	2525-—
8) Fundusz na budowę domu przytulkowego dla dziewcząt	70-—
9) Gotowizna w kasie	1955-23
Razem	112.314-63

Preliminarz dochodów na r. 1875.

a) Odsetki od legatów intabulowanych do liczby 2.	1050-75
b) Odsetki od papierów wartościowych do liczby 3.	864-40
c) Z fundacji ś. p. Sikorskich l. 4.	1378-—
d) „ E Boznańskiej do liczby 5. tylko za pół roku, gdyż wymaga restauracyi	750-—
e) Z fundacji ś. p. Maryi Jędrzejewiczowej do liczby 6.	915-—
f) Z fundacji Wgo Ludw. Skrzyńskiego do liczby 7.	141-75
g) Subwencja Wydziału krajowego	2000-—
h) „ gminy miasta Lwowa	500-—
i) JE. Alf. hr. Potockiego	52-50
k) Wsparcie galic. kasy oszczędności spodziewane	500-—
l) Wyroby wychowalców do sprzedaży	100-—
m) Gotowizna w kasie z r. 1874	1955-23
Razem	10.207-63

Budżet wydatków w roku 1875.

a) Płace nauczycieli, rzemieślników i sług	2500-—
b) Wikt dla 15 chłopów, 11 dziewcząt i 3 sług	4300-—
c) Odzież, bielizna, obuwie i pościel	800-—
d) Zaopatrzenie występujących chłopów i dziewcząt	150-—

e) Opał, światło i utrzymanie budynku zakładowego	600-—
f) Potrzeby szkolne, muzyczne i rzemieślnicze	400-—
g) Administracja zakładu, stemple i kancelarya	400-—
h) Podatki za pół roku i kosza z domu pod Nr. 140.	300-—
i) Asekuracja realności Nr. 75 4/4	18-—
k) Fundusz budowy domu przytulku dla dziewcząt	1625-30
Razem	11.093-30
Potrącając dochody spodziewane w r. b. 10 207-63	885-67
Zostaje niedobór na rok 1875	885-67
który Dyrekcya nadzwyczajnemi wpływami pokryć ma nadzieję.	

W roku 1874 kształciło się 12 chłopów i 11 dziewcząt W roku zeszłym było 16 chłopów i 10 dziewcząt, z których 3 chłopów opuściło zakład, 1 chłopiec umarł, 1 dziewczyna przybyła.

Popis roczny publiczny okazał znaczny postęp w naukach, tudzież w muzyce; dziewczęta postąpiły w robotach ręcznych obok nauk, bardzo znacznie. — Lwów 20. Lutego 1875.

Od Dyrekcji galic. Zakładu dla ciemnych.

Za Dyrektora

X. Morawski.

Członek Dyrekcji:

Sekretarz:

Dr. Emanuel Roński.

Julian Topolnicki.

Skład maszyn i narzędzi rolniczych

A. SZELISKIEGO

we Lwowie, ulica Majera Nr. 7,

wykonuje w najkrótszym czasie po cenach umiarkowanych wszelkie naprawy i rekonstrukcyje maszyn rolniczych i potrzebnych odlewów we własnych warsztatach przy ulicy Mydlarskiej Nr. 4. (boczna z ulicy Kościuszki dawniej Frenela).

(981 2—3)

Prawdziwy francuski Szampan

i wina zagraniczne:

Veuve Clicquot Ponsardin	3 zł. 75 ct.
Eugen Cliequot	3 „ 25 „
Heidsieck & Co. Monopol	3 „ 50 „
Moët Cremant rosé	3 „ 50 „
Aubertin & Co.	2 „ 75 „
Malaga, Madeira Port a Port	2 „ — „

St. Estéphe, St. Julien	1 zł. 25 ct.
Chat. Margaux. Haut Brion	1 „ 50 „
Chateaux Lafitte	1 „ 75 „
Monton Rothschild	3 „ 50 „
Hochheimer, Rüdesheim. 1868.	1 „ 75 „
Rauenthaler Berg, 1865.	3 „ 50 „

u A. FLOCH, Wiedeń, Bäckerstrasse 8.

Przesyłka od 4 flaszek poczwasy.

183 20—?

F. Gros i W. Strus

we Lwowie, ulica Hetmańska Nr. 6.

PIERWSZA i jedyna krajowa FABRYKA CZEKOLADY

wyrobianej w francuskich maszynach granitowych, nie kotłach żelaznych.

Zwyczajnie używane dobre gatunki.

z czystego ziarna Kakao i najlepszego cukru bez wszelkich dodatków.

Czekolada zdrowia

Nr. 12 1 ft. = (1/2 kilo)	75 ct.
„ 11 1 ft. „ „	85 ct.
„ 10 ft. „ „	1-— „
Gatunki lepsze do 2 zł. funt.	

Czekolada wanilowa

Nr. 6 1 ft. = (1/2 kilo)	— 90 ct.
Nr. 5 1 ft. „ „	1-10 „
Nr. 4 1 ft. „ „	1-30 „
Gatunki lepsze do 2 zł. 20 c. funt.	

Lwowskie Towarzystwo Stolarskie

we Lwowie przy placu Dominikańskim l. 1.

własnymi z najsuchszego materiału i podług najnowszych wzorów wykonanemi wyrobami

obficie zaopatrzony

SKŁAD MEBLI

oraz wielki wybór

luster, materyj na meble, dywanów, sukna na podłogi, karniszów i kutasów do okien,

jako też

mebli giętych i mebli żelaznych

po cenach stałych i niskich.

Przyjmuje także zamówienia na wszelkie do zawodu jego należące roboty i uskutecznia takowe pod zaręczeniem spieszego i dokładnego wykonania.

(701 7—8)

KANTOR WYMIANY

c. k. uprzyw. galic.

akcyjnego Banku Hipotecznego

kupuje i sprzedaje

wszystkie efekta i monety

pod warunkami najprzystępniejszymi.

Wszystkie polecenia z prowincyi wykonują się bezzwłocznie po kursie dziennym.

(3 37—?)

Na święta

poleca

Handel towarów korzennych i delikatesów

„pod Krakowiakiem“

PAWŁA GÓRSKIEGO

we Lwowie w Rynku, l. 9 nowa, dom arcybiskupi.

Cukier

w głowach funt wiedeński po 28, 29 i 30 ct.,
na funty po 29, 30 i 31 ct.
rżnięty i w mączce po 31 ct.

Migdały 60 cnt. Rodzynki 44, 36, i 32 cnt.

Powidła 24 ct. Figi 28 i 44 ct. Daktele 56 ct.

Cykata 1 zł. 20 ct. Świece Apollo 70, 66 i 56 ct.

Smalec najlepszy po 48 cnt.

WINO tokajskie bardzo stare, butelka po 2 złr.,

2 złr. 50 cnt., 3 złr. i 4 złr.

czerwone Bordeaux po złr. 1.50, 2 i 2.50

czerwone po cnt. 60, 70 i 80 i złr. 1 i 1.20.

węgierskie białe, butelka po cnt. 60, 70, 80 i 90.

i po złr. 1, 1.20 i 1.50.

Wódki w butelkach kwart. różnego gatunku po 90 cnt.

(814 3-3)

Na święta

Towary najświeższe po niskich cenach Lwowskich

Cukier w głowie po 28, 29 i 30 ct.

Kawa perłówka najprzedn. zł. 1. 4

„cejlona najprzedn. 1. 8

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

„ „ „ 1. 4

GUBRYNOWICZA i SCHMIDTA

BIBLIOTEKA

NAJCELNIEJSZYCH POWIEŚCI I ROMANSÓW,

nabyta przez księgarnię naszą na wyłączną własność z rokiem 1874 wychodzić będzie i nadal pod dotychczasowymi warunkami.

Prenumerata wynosi:

We Lwowie rocznie 8 zł., półrocznie 4 złr., kwartalnie 2 złr. Z przesyłką po-
cztową 10 złr., półrocznie 5 złr., kwart. 2 złr., 50 ct.

Rocznik VI. zawiera:

Z. M. Schwartz, Dwie matki: Carlen Flygary, Kapryśna kobieta: Bodzan-
towicz, powieści: Muszkietier, Fatum, Sierotka. Opowiadanie przy kominku;
Z. M. Schwartz, Wdowa i jej dzieci.

KSIĘGARNIA

WE LWOWIE.

NAKŁADEN

Puritas.

Haarverjüngungs-Milch.

Ru beziehen
pr. Postnachnahme durch
die Erzeuger

Otto Franz & Comp

WIEN

Mariahilferstrasse 38.

Puritas.

Haarverjüngungs-Milch.

Ru beziehen
pr. Postnachnahme durch
die Erzeuger

Otto Franz & Comp.

WIEN

Mariahilferstrasse 38.

Bei Versendung 20 Kreuzer mehr für Spesen.

Haupt-Niederlage in Lemberg — beim Hrn. Sigmund Rucker, Apotheker

Nota bene. Die Reellität und Unschädlichkeit obigen Gegenstandes erhellt aus dem
Fachgutachten der „Wiener medizinischen Presse“ vom 2. August 1874, von
welcher auf Verlangen ein Exemplar franco zugesendet wird. (503 6-?)

GUBRYNOWICZA i SCHMIDTA

RUCH LITERACKI

rozpoczął w bieżącym kwartale
druk zupełnej korespondencji

JULIUSZA SŁOWACKIEGO

z matką i innemi osobami.
Prenumeratorowie „Ruchu Literackiego“ mają prawo do nabywania
po niższej cenieZbiorowych wydań powieści J. I. Kraszewskiego
i pism Zygmunta Krasińskiego.

Prenumerata kwartalna we Lwowie 2 złr. 50 ct., z przesyłką pocztową 3 złr.

(967 2-3)

WE LWOWIE.

KSIĘGARNIA

NAKŁADEN

Bez bólu

lekarstwami nieszkodliwymi leczy podług
najnowszej i najdoskonalszej metody
gruntownie,
bez przerwy zatrudnienia i pod naściśniętą
dyskretyką wszelkie

słabości tajemnicze

i skórne

lekarz Pratt. Medycyny, Chirurg i Akuszer,
specjalista chorób tajemniczych

Jan Kurpiel

mieszkający

przy ulicy Sobieskiego Nr. 12, I. piętro

(gdzie administracja „Gazety Narodowej“),

ordynuje od 8 — 12 przed-, od 1 — 5 po południu.

Zarządza także impotencyj (osłabieniu

siły męskiej) poturcy, upławom kobiet,

bladaczce i niepłodności.

Na honorowane listy udziela rady bez-

zwłocznie i służy lekarstwami. (125-32)

(183 20-?)

WINO szampańskie

główny skład F. A. Gratien w Epernay,

mała paczka zawierająca 12 flaszek z opłatą cła

1 złr. 40 ct. lub bez opłaty cła: 1 złr. 20 ct. w. a. a.

A. FLOCH,

WIEN, Bäckerstrasse 8.

(969) Obwieszczenie. 3 3

L. 264. Wydział Rady powiatowej

Brodzkiej podaje do wiadomości

opodatkowanych w powiecie, że ra-

chunki kasy powiatowej za rok 1874

zostały, w myśl §. 30 Ustawy o Re-

preze. pow. wyłożone w biurze Wydzia-

łu na 14. dni do przejrzenia.

Wydział Rady powiatowej

Brody, dnia 15. Marca 1875

(388 22-?)

BALSAM VETORINIEGO

Od 70 lat bez żadnej reklamy znany i przez
znakomitości lekarskie uznany i zalecony ja-
ko niezawodny środek na reumatyzm, osła-
bienie nerwów, kurczę, ból zębów, fluksy,
szczególnie na rany i poparzenia. — Dostac
można w każdej aptece i w fabryce we
Lwowie, flakon po 1 zł. 50 ct.

Galicyjski Bank Kredytowy

we Lwowie, ulica Wałowa l. 4,

podaje do wiadomości, iż

począwszy od dnia 1. Marca 1875

wydaje następujące

ASYGNATY KASOWE

5% z 8-dniowem wypowiedzeniem

6% 30 „ „ (692 3-3)

6 1/2% 90 „ „

zaś wszystkie w obiegu będące 7% asygnaty kasowe opro-

centowuje się po 7% tylko do dnia 1go Czerwca 1875,

a od tego terminu po 6 1/2% z 90-dniowem wypowiedzeniem.

Lwów 26. Lutego 1875.

Dyrekcya.

Na dniu 2. Kwietnia

nastąpi ciągnięcie

Losów miasta Krakowa.

Losy te, których ciągnięcie cztery razy do roku miejsce ma,

zawierają główne wygrane

po zł. 40.000, 35.000 i t. d.

przyczem każdy los najmniej 30 zł. wygrać musi.

Takowe sprzedają się obecnie po kursie dziennym 17 zł.

Obowiązujemy się zresztą wszystkie obecnie u nas po cenie 20 zł. zakupione losy,

w czasie od 20. do 28. Grudnia b. r. po tej samej cenie odkupić. Właściciel takiego losu

gra przeto przez wszystkie w roku 1875 nastąpić mające ciągnięcia bezpłatnie.

Sprzedajemy za spłatą w 11 ratach miesięcznych po 2 zł.

PROMESY

na losy kredytowe

po zł. 4 1/4 i stempel.

główna

wygrana

zł. 400.000!

na losy wiedeńskie

po zł. 2 1/2 i stempel.

(1015 2-3)

Ciągnięcie nastąpi już 1. Kwietnia.

Kantor wekslarski

administracyi MERKURA, WIEN, Wollzeile 13.

Wysoką wartość dla cierpiących na płuca, serce i nerwy ma

LIEBIGA KUMYS-EXTRACT.

Ocalenie, tudzież siły moje zawdzięcza pańskiemu wybornemu Kumys. Niemając zazwyczaj apetytu, zamawiam niniejszem (następuje obstalunek). Zauważać należy, że od lat 10 cierpię na żołądek a pański Kumys bardzo zbawiennie u mnie działa.
Franciszek Rohr.

Wypotrzebowaawszy 20 flaszek pańskiego Kumys-Extractu, czuję się odtąd o wiele zdrowszym i proszę znów (obstalunek).

E. Hüttig.

Pański Kumys-Extrakt pomógł bardzo mojej żonie; ona ma się obecnie o wiele lepiej a po użyciu 3 flaszeczek uzyskała pokrzepiający sen i apetyt. Proszę mi przeto przesłać (obstalunek).

W. Diesbach
właściciel drukarni.

Upraszam o przesłanie mi 12 flakonów. Jeśli mi takowe tę samą ulgę sprawią, jak poprzednie 4 flakony, natenczas żadne pióro nie potrafi opisać rzeczywistego cudu tego.

J. T. Wendschuh
fabrykant.

Pański Extrakt okazał się przy pierwszych sześciu flaszkach, tak zbawienny i doskonały, że nieznachodzę słów by panu podziękować. W interesie cierpiącej ludzkości proszę pana wszystko możliwe użyć, by jak najwięcej cierpiących korzystać mogło z tego dobrodziejstwa.

S. Lowinsky.

Broszurę Dra Weil udziela się gratis i franco.

(90 5-2.)

Cena jednego flakonu wraz z opakowaniem 1 zł. w. a. Paczki zawierają nie mniej jak 4 flaszek. Przy zamówieniach należy przesłać oraz należytość, ponieważ pobranie pocztowe do Austro-Węgier niema miejsca.

General-Depot von Liebig's Kumys-Extract

Berlin, Friedrich-Strasse 196.

NB. Lekarze naszego zakładu gotowi są każdą razą, otrzymawszy sprawozdanie kuracyjne, udzielać dotyczącym chorym szczegółowej informacji, bez pretensyi na honorarium. — W interesie Publiczności jesteśmy gotowi oddać skład nasz pojedynczym, dobrze znanym firmom.

Rozporządzenie
sprawiedliw.

Listopada 1873,
zawierające

Przepisy wykonawcze
do ustawy

o postępowaniu karnem

z dnia 23. Maja 1873 r.,

liczba 119 Dzien. ust. państwa,

przełożył

Dr. Włodzimierz Czemeryński.

Cena 40 cent.

Nakładem księgarni

Seyfartha i Czajkowskiego

we Lwowie (Rynek, 1. 26).

825 9-9

C. k. uprzywil.

Kolej Arcyksięcia Albrechta.

K. k. privileg.

Erzherzog Albrecht-Bahn.

Ogłoszenie.

Drugie nadzwyczajne walne zgromadzenie akcyonaryuszów c. k. uprzyw. kolei Arcyksięcia Albrechta ogłoszeniem w Wiedniu pod dniem 17. Lutego 1875 datowanym na dzień 22. Marca 1875 godzinę 10 przed południem zwołane, nie może przyjść do skutku, z powodu, iż przepisana §. 41 statutów ilość akcyonaryuszów nie złożyła swych akcyj.

Zwołuje się zatem to drugie nadzwyczajne walne Zgromadzenie akcyonaryuszów ponownie na dzień 5. Kwietnia 1875, godzinę 10. przed południem do sali austr. stowarzyszenia inżynierów i architektów w Wiedniu (österreich. Ingenieur- und Architekten-Verein in Wien Stadt, Eschenbachgasse Nr. 9.)

Porządek dzienny:

1. Sprawozdanie o stanie budowy i finansowem położeniu towarzystwa. Sprawozdanie komitetu rewizyjnego obranego na walnem zgromadzeniu z dnia 15. Lutego 1875. Powzięcie uchwał pod tym względem.
2. Zawiadomienie o wykupnie efektów towarzystwa nominalnej wartości $7\frac{1}{2}$ milionów złotych oraz wnioski zmiany odnosnych paragrafów statutów, względnie redukcji kapitału akcyjnego.
3. Wniosek skonsolidowaniu długu ruchomego.
4. Zmiany statutów.
5. Wybór nowej rady zawiadowczej.

Pp. akcyonaryusze uprawnieni do głosowania, którzy życzą sobie wziąć udział w temże walnem zgromadzeniu zechcą w myśl §§. 34 i 42 statutów złożyć akcyje swe najpóźniej do 2. Kwietnia b. r. w Wiedniu w kasie głównej towarzystwa (Minoritenplatz 4) lub też w banku franko-austriackim (Franco-Oesterreichische Bank Wallnerstrasse 6), lub wreszcie najpóźniej do 31. marca b. r. w banku austriacko-niemieckim (Oesterreichisch-deutsche Bank) w Frankfurcie nad Menem.

Składając akcyje należy dołączyć dwie konsygnacje ułożone w porządku arytmetycznym i opatrzone własnoręcznym podpisem podającego. Jeden egzemplarz konsygnacji wraz z poświadczeniem odbioru otrzyma podający i tylko za zwrotem tej konsygnacji wydane zostaną akcyje po odbyciu walnego zgromadzenia.

Zwraca się uwagę pp. akcyonaryuszów, iż według §. 35. statutów akcyonaryusz może przyjąć tylko jedno pełnomocnictwo i że mocodawca winien mieć sam uprawnienie do głosowania. Pełnomocnictwem tem należy wykazać się najpóźniej w przeddzień walnego zgromadzenia w biurze centralnem Towarzystwa w Wiedniu (Stadt, Canovagasse Nr. 3, I. Stock).

W Wiedniu dnia 20. Marca 1875.

Rada zawiadowcza.

(1013)

(Przedruk nie opłaca się).

Kundmachung.

Die mit der Kundmachung dto. Wien 17. Februar 1875 für den 22. d. Mts. Vormittags 10 Uhr einberufene zweite außerordentliche General-Versammlung der Aktionäre der k. k. priv. Erzherzog Albrechtbahn kann nicht abgehalten werden, nachdem zu dem zu derselben nicht die gemäß §. 41 der Statuten erforderliche Anzahl von Aktionären deponirt hat.

Es wird daher auf Grund des §. 42. der Statuten diese zweite außerordentliche General-Versammlung

unserer Actionäre hiemit neuerdings auf den 5. April 1875 Vormittags 10 Uhr in den Saal des Ingenieur- und Architekten-Vereines in Wien, Stadt, Eschenbachgasse Nr. 9. einberufen.

Tagesordnung.

1. Bericht über den Stand des Baues und die finanzielle Lage der Gesellschaft. Bericht des in der General-Versammlung vom 15. Februar 1875 gewählten Prüfungs-Comités. Beschlussfassung über die Anträge.
2. Mittheilung über den Rücklauf von $7\frac{1}{2}$ Millionen Gulden Titres der Gesellschaft und demgemäß Antrag auf Aenderung der einschlägigen Paragraphe der Statuten, respective Reduction des Actienkapitals.
3. Antrag betreffs Consolidirung der schwebenden Schuld.
4. Statutenänderungen.
5. Neuwahl des Verwaltungsrathes.

Die stimmberechtigten Herren Actionäre, welche an dieser General-Versammlung theilzunehmen wünschen, wollen ihre Actien in Gemäßheit des §§. 34 und 42 der Statuten bis spätestens 2. April 1875 in Wien bei der Hauptcassa der Gesellschaft (Minoritenplatz 4) oder bei der franko-österreichischen Bank, Wallnergasse 6, oder bis längstens 31 März 1875, in Frankfurt a/m bei der österreichisch-deutschen Bank deponiren.

Der Erlag der Actien hat unter Anschluß zweier arithmetisch geordneter und vom Einreicher eigenhändig unterzeichneter Consignationen zu geschehen.

Ein Exemplar der Consignation erhält der Deponent mit der Empfangsbestätigung versehen zurück, und es werden nach abgehaltener General-Versammlung die Actien nur gegen Rückstellung dieser Consignation ausgefolgt.

Die Herren Actionäre werden aufmerksam gemacht, daß laut §. 35 der Statuten ein Actionär nicht mehr als Eine Vollmacht übernehmen darf und der Bevollmächtigte selbst stimmberechtigt sein muß. Diese Vollmacht ist spätestens einen Tag vor dem Zusammentritt der General-Versammlung im Central-Bureau der Gesellschaft in Wien, Stadt, Canovagasse 3, 1. Stock, auszuweisen.

Wien, am 20. März 1875.

Der Verwaltungsrath.

(Nachdruck wird nicht honorirt).